

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 734.

CHICAGO, ILL., 6. oktobra (October 6th), 1921.

LETO—VOL. XVI.

Upravištvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

BOJI PROTI SOCIALISTIČNI STRANKI.

V razrednem boju si stojita nasproti dva elementa: Delavski razred in kapitalistični razred.

Interesi kapitalističnega razreda niso vsepovsod enaki, zato je v boju med seboj in vsled različnosti interesov v kapitalističnem razredu se porajajo vojne. Toda mednarodni kapitalizem nastopa skupno za obrambo svojega ekonomskega sistema, kadarkoli se mu zdi skupno nastopanje potrebno. In kapitalizem posameznih dežel nastopa skupno v boju proti delavstvu v posameznih deželah. Med interesi posameznih kapitalistov so razlike. Eni skušajo spodriniti druge. Kapitalizem ene dežele skuša spodriniti kapitalizem druge dežele iz enega ali drugega svetovnega trga. Oborožujeta se v ta namen, ki ga zakrivata s krinko patriotizma, govorita za obrambo domovine, za svobodo in tako naprej. Kljub temu, mednarodni kapitalizem je do skrajne mogoče meje solidaren, kadar se gre proti socialističnemu delavstvu, ki ugrožava sistem kapitalistične družbe.

Delavstvo še ni prišlo do te stopnje v svojem razvoju. Socialistična družba mu je cilj in v tem je edino, v kolikor se tiče zavednega delavstva, pa naj se že imenujejo socialisti, komunisti ali kakorkoli. Solidarnost v boju za skupen cilj pa še ne pozna. In ravno v tem je nauk, da je nemogoče delati skoke v družabnem razvoju, ker smo komaj sposobni delati male, počasne korake.

Edini smo v tem, da je treba odpraviti kapitalistični družabni sistem in ga nadomestiti s socialističnim. V boju za ta cilj pa nismo edini. Ne samo, da nismo edini, ampak boj med nami samimi je hujši, kakor pa boj proti kapitalizmu in svetovni reakciji, ki je zadnje čase smelo dvignila glavo.

Čim radikalnejša je frakcija, hujše nastopa v boju proti drugi delavski frakciji ali stranki. Boj za cilj, borbo zoper kapitalizem se pa pušča na strani.

Med dežele, v katerih je frakcijski boj delavskih skupin zelo silovit, spadajo tudi Zedinjene države. In ta boj se nadaljuje, v veselje kapitalističnih interesov. Naperjen je v prvi vrsti proti socialistični stranki. Imamo številne komunistične frakcije, ki so brez vsake enotne zveze, tudi v boju med seboj, imamo druge skupine, ki prihajajo na dan danes pod tem jutri pod drugim imenom, vse v boju med seboj, toda vse edine v boju proti socialistični stranki in vse zanemarjajo boj proti kapitalizmu.

Socialistično stranko proglašajo za mrtvo. Če je mrtva, čemu je treba tolikega boja proti mrtvi stvari? Čemu je treba rušiti nekaj, kar je že zrušeno? Zakaj ne zgrade na razvalinah te stranke eno novo, mogočo revolucionarno delavsko stranko? Odgovora ni.

Boj zoper socialistično stranko se nadaljuje; to je odgovor.

J. Louis Engdahl je bil kot delegat na detroitski konvenciji socialistične stranke. Njegovi predlogi so bili poraženi. Na konvenciji je nastopal drugače, kakor mu je bil dan nalog od organizacije, ki so ga poslale na strankin zbor. Ruvaril je naprej in koncem konca je bil odstavljen kot urédnik tednika "Chicago Socialist." Ne bomo zagovarjali struje, ki je odstavila Engdahla. Strasti so se pač razvile do skrajnosti na obeh straneh. Toda Engdahl se je maščeval. Prirejal je s pomočjo židovske federacije po deželi shode, v katerih ni govoril za socializem, ne za boj proti kapitalizmu, ampak za boj proti socialistični stranki. V eni sapi je trdil, da je ni več, da je mrtva, in da jo je treba zrušiti in postaviti na njeno mesto nekaj boljšega. Če jo je treba šele zrušiti, tedaj ni mrtva. In ker ni, hoče Engdahl in njegovi pristaši, da se vodi proti stranki boj z vso vehemenco. Dali so mu urejevati mesečnik "The Workers' Council," in zadnja številka tega mesečnika je skoro vsa posvečena boju proti stranki, "ki je ni več." Čudna stranka! In še bolj čuden boj!

Ljudje okoli omenjenega mesečnika propagirajo ustanovljanje delavskih koncilov, ki naj bodo prvo ogrodje za ustanovitev ameriške sekcije tretje Internacionalne. Kaj poreče k temu zedinjena komunistična stranka in komunistična stranka? In kaj Ameriška delavska alianca? Jasno je, da so tu številne struje, ali bolje, številni posamezniki, ki bi bili radi generali, toda armad nimajo. Fiasko za fiaskom so doživeli, delavsko gibanje v tej deželi so skrahirali, tipljejo kje so vrata, pa jih ne najdejo, zato butajo ob stene naprej.

Socialistična stranka jim je v napotje. Njo je treba zrušiti in potem ustvariti nekaj novega, kaj in kako, sami niso na jasnem. In rušijo. Finska federacija je izstopila. Toda v komunistično stranko ni šla. V članstvu pada in okoli štiri tisoč njenih članov je reorganiziralo federacijo in jo zopet pridružilo stranki. Češka federacija je odstopila, toda pridružila se ni nikamor.

Del čeških sodrugov je reorganiziral federacijo in jo pridružil nazaj k stranki. Židovska federacija s svojo eksekutivo je odšla iz strankinih vrst, ne kot celota, ampak le polovica. Druga polovica se je reorganizirala in ostala pri stranki. V mnogih državah so razdiralni elementi skoro popolnoma uničili socialistično stranko in njeno mesto ni zavzela nobena druga radikalna stranka. V zapadnih državah, v teh trdnjavah ameriškega radikalizma, ni danes nobene jake sile, ki bi zavzela mesto socialistične stranke; in ker jo ni, so pričeli ponovno organizirati socialistične branže pod okriljem stranke.

Socialistična stranka kot celota je delala napake; delali so jih njeni posamezni vodilni sodrugi, toda socialistična stranka je bila vendarle edina vpoštevana sila, ki je v tej deželi širila socialistično propagando. In tudi v bodoče bo obstala, ako se treznejši elementi — streznijo.

Napake so šola. Iz napak, iz ponesrečenih eksperimentov, iz zgrešenih taktik se učimo izboljševati sebe in naše delo, če smo prevdarni in trezni. Če nismo lahko butamo z glavo ob zid, kar ne prinese drugega rezultata kot razbite glave.

Do petdeset tisoč članov je od leta 1919 odstopilo od socialistične stranke. Obljubovali so, da bodo organizirali silno stranko ameriškega zavednega delavstva, toda kje je danes ta obljubljeni stranka? In kje je danes tistih petdeset tisoč organiziranih sodrugov in sodruginj? Le ostanki, male skupine, ki eksistirajo pod različnimi imeni, se še najdejo. Vedo, da tako ne more iti dalje, pa hočejo zrušiti vse, kar je še ostalo, da bo mogoče na splošni, podrtiji začeti nekaj novega in pričeti z delom od kraja, kakor pred leti.

Veliko je bilo obljub, veliko manifestov izdanih, letake so lepili po ograjah in stenah, izrabljali so socialistične shode za svojo propagando, toda uspehov ni; in mogočne organizacije tudi ne. Palmer je z železno roko posegel v ta kaos in pomagal "rušiti" vse skupaj.

Imeli smo štrajke, majhne in velike, novi se porajajo, nezadovoljnost je vladala vsepovsod, imamo brezposelnost, splošno zniževanje plač, progone proti unijam, o katerih se ne more niti reči da so radikalne, imeli smo boje, podobne civilni vojni kot n. pr. v W. Virginiji in tudi v Illinoisu, dobili smo industrialno sodišče v Kansasu, socialistične zastopnike se je izključevalo iz zbornic, Debs in drugi politični jetniki so še vedno v zaporih, vse to je voda na mlin socialistične propagande, ako bi bilo dovolj delavcev, da bi jo vršili. Pa jih ni. Mnogo jih je za razdiranje, na tisoče jih je, ki gledajo le na dogodke čez meje dežele, onstran oceanov, na boj v deželi kjer bi ga morali vršiti, pa so pozabili. Ne niso, kajti bojujejo se proti strujam z enakimi cilji, druga proti drugi in vse skupaj proti oni: zoper socialistično stranko.

Dve leti že obljubujejo mogočno stranko, nad dve leti uničujejo socialistično stranko, pokazati pa nimamo vsi skupaj ničesar drugega, kakor razdejanje naših vrst. To je raditega, ker skrajno radikalni elementi nimajo nobenih pozitivnih načrtov za organiziranje, ker je njihova taktika negativna in gre v prvi vrsti za zrušenjem tega kar je in med tem kar je, je tudi socialistična stranka. Torej boj nji, da se jo zruši!

Med maso je nastala inderferentnost. Dasiravno je polje za propagando ugodno, četudi bi bilo ravno v teh časih organiziranje širokih mas vsled razmer o-lajšano, je nemogoče doseči uspehe, ker ljudje ne vedo več pri čem da so. Pa ne slede nikomur in zabavljajo vsem.

Ako nam je prav ali ne, je kljub desorganizaciji v ameriškem delavskem gibanju socialistična stranka še vedno edina sila, zmožna, da vodi boj za socializem. Vse druge frakcije so samo frakcije, sposobne le, da vodijo boj med seboj in proti soc. stranki. Vršila je že velikanske boje in jih bo v bodoče; potrebno pa je, da pridejo mase tistih, ki so jo zapustili, nazaj, ako jim je res za socialistično delo.

Vprašanje Internacionale ne bi smelo biti zapreka za povrnitev nikogar; ker vemo, da ne more biti danes v tej deželi resnično aktivna nobena stranka, ki

brezpogojno prisega na moskovskih 21 točk, ne moremo tega zahtevati niti od soc. stranke. Komunistične skupine same niso edine; "podzemski" taktiki se v Ameriki ni obnesla in se ne bo; javno morajo delati, zato ustanavljajo legalne organizacije in v svojih listih izjavljajo, da ne "zagovarjajo ne te ne one nelegalne skupine ali stranke." Mar naj se jim sedaj očita izdajstvo nad socializmom? Afi naj jih imenujemo socialni patriote? Legalno stranko hočejo. Preje so hoteli čisto, nekompromisno, revolucionarno stranko. Razmere pa so močnejše od zahtev na papirju in od načrtov, ki ostanejo v takih razmerah le na papirju. Sprememo razmere z delom, ki je v danih razmerah mogoče. In potem se pomaknemo naprej, vedno naprej. Dirjati ne moremo, ker je proti razvojnim zakonom.

Razlike v mišljenju so med nami; o vprašanju taktike imamo različne nazore; vedno je bilo tako in ostalo, kajti ravno vsled tega, ker so med nami različna mišljenja, smo bili sposobni iti naprej. Toda vsled razlikujočih mnenj lahko vseeno delamo za skupen cilj v skupni organizaciji, ne pa graditi stolere organizacije, ki potem rujejo druga proti drugi. Kar je slabega, je treba odpraviti in to se vrši. Ako je ena stvar dovolj gnala, pogine sama od sebe. Le nekoliko sunkov je treba, pa padejo trhlene stavbe. Če pa ima stvar v sebi pogoje za življenje, tedaj se jo ne more zrušiti z blatenjem, z napadanjem in ruvanjem. Škoduje se ji lahko.

Ameriško delavstvo je mnogo grešilo, bodisi na polju strokovnih unij ali na političnem polju. Vsaka smer je hotela iti samostojno, pri tem pa je vladalo med delavstvom nazadnjaštvo in starokopitnost in še vlada.

Pred nami je ogromno delo. Opravili ga bomo, kadar se bomo pripravili za to delo. Socializem hočemo, kapitalistični sistem mislimo odpraviti, toda zato je treba smotrenega, organiziranega dela. Z bojem, kakor ga vrše nekateri ekstremni elementi, se le slabi naše vrste, med delavstvo pa se naseljuje dvom in nezaupanje v našo stvar. Vemo, da je ta pojav le začasen, vemo, da moramo prej ali slej priti skupaj in iti po skupni poti do skupnega cilja. Zakaj ne takoj? Zakaj ne bi takoj gladili pota za zblizanje? V drugih deželah so pričeli. Proti skupnemu sovražniku skupen nastop. Za en cilj ena armada.

Taka je justica: V Spencerju, Ia., sta bila obsojena v dosmrtno ječo 20-letni Ray Yorty in 16-letni Wilson Dovris, ker sta skušala oropati greenvillako banko. Pri tem podvzetju sta dobila \$500.

V Ponca Cityju, Okla., je bil George McCoy obsojen na desetletno ječo vsled počestnega ropu. Pri tem ropu je dobil 10 centov.

Ali na prostem se gibljejo ljudje, ki so fakično ukradli milijone; na prostem so notorični puškarji, ki imajo na vesti številne umore. Na prostem so še številni drugi veliki tatovi. Če se slučajno dobi sodnik, da katerega teh velikih zločincev obsodi, se dobi pot, ki privede takega jetnika zopet na svobodo. In tako je še vedno resničen izrek, da male tatove obešajo, velike pa izpuščajo.

Družba, ki le obsoja male tatove v dolgoletne ječe, ne stori pa ničesar, da odpravi vzroke, ki so odgovorni, da se ljudje zatekajo k zločinom, ni koristna družba. Družba, katere justica ima dve meri za delitev pravice, ni pravična družba.

Bodočnost in tehnika.

Največje prekucije na zemeljskem planetu je izvršila tehnika. Ona je tako stara kakor človeštvo in človek sam je tehnično bitje. Ko je pobral prvi kamen in ga porabil za orodje, je položil temelj tehniki. Od tedaj se je razvijala čudovito, in danes se je razvijal človek in njegova družba.

Tehnika je dajala človeku delovna sredstva, da jih je rabil sebi v prid. Najvišjo slavo je dosegla, ko je otela prirodi skrite sile in jih spravila v človeško službo. Stroj, para, elektrika, to so znamenja tehniškega triumfa.

Ali ob vsem svojem napredku je človek še vedno potomec divjaka. Barbarski instinkti imajo izpod vse kulturne povlake še največjo moč. In tehnika, brez katere bi bil ostal na vse večne čase žival, služi še vedno njegovim nizkim in surovim nagnom. Največje, najčudovitejše iznajdbe ne koristijo človeštvu, temveč posameznikom; najslabšejejši produkti uma pomagajo divjaštvu bolj kakor kulturi.

V tehniških smotrih nam prinaša vsaka številka poročila o novih iznajdbah. V časi so same za sebi majhne; ampak v vesteh drugih imajo tudi svoj pomen in nekoliko malih iznajdb napravi večji praktično večji učinek, kakor ena velika.

Pa tudi velikih se ne manjka.

Svet se razume v teh časih mirovne propagande najbolj na vojnotehnične iznajde. Dasiravno je vojna že davno končana, in četudi so gospodje državniki pravili, da je bila zadnja vojna zadnja, se še vedno pripravljajo na vojno in nove iznajdbe prihajajo na dan v ladjedelnih, pri aeroplanih, v topništvu itd. Nepregledna vrsta jih je že. Vojna ima velikanske potrebe, človeški um pa čudovito lastnost, da je najspodobnejši, kadar je njena potreba največja. Sredstva za napad in za obrambo, na zemlji, pod zemljo, v zraku, na vodi, pod vodo se neprenehoma množe. V kemičnem laboratoriju iznajdejo strupene pline, da z njimi uničijo sovražnika; ta iznajde maske, da se jih ubrani.

Mnogo vojnih iznajd je takih, da bi prav lahko služile namenom mirne kulture. Toda, ker je še treba braniti domovine, ker narodi še niso spoznali nesmisel za medsebojno klanje, je vojska prva, ki vpraša pri vsaki iznajdbi, če je ni bi mogla porabiti za umor.

V časi se iznajde kaj takega, česar militarizem sploh ne more porabiti. A tudi tedaj se najrajše združijo z blagoslovom prokletstvo.

Tehnik iznajde nov stroj za fabrikacijo stekla. Delo se z njim neznansko olajša in pospeši. Steklenica, ki je vzela prej pol ure dela, je sedaj v petih minutah gotova. Kruh se lahko izdeluje tako, da se ga človeška roka sploh ne dotakne. Mašino delajo mašine, in njih deli so bili izdelani z mašinami. Mostovi se združujejo in sestavljajo s stroji, vrudnike so si stroji izkrčili pot. Cestne jarke, kanale rijejo in kopljejo že stroji. Za jarek, dolg

tisoč, globok deset in širok dva čevlja, potrebuje mašina, ki jo žene gazolinov motor, komaj en dan.

Kje je delavec, ki bi mogel lahko tako vihteti kramp, da bi lahko tekmoval s takim strojem?

Toda premislimo malo. Je li iznajdba takega stroja dobra ali slaba reč? Podjetnik računa in prihaja do zaključka, da ne bo nikdar porabil toliko gasolina, kolikor bi znašale plače delavcev, stroj mu prihrani mnogo denarja torej je dobra, prav dobra reč.

Brezposleni delavec vidi, da mu je železni tovariš odvzel delo in kruh. Če ne bi bilo tega monstuma, bi moral podjetnik njega najeti, pa bi se lahko prehranil. Torej je tak stroj proketo slaba reč.

Družba, v kateri živimo, nas je napravila take, da mislimo najprej na tisto, kar je najbolj nenaravno. Moramo tako misliti, ker je družba sama nenaravno urejena in navadno je tisto, kar nam je najbliže, tudi nenaravno.

Kaj je delo s krampom taka velikanska slast, da bi morali tarnati, če izgine? Ne moremo li biti veseli, če dobimo mehanično sredstvo, ki ga opravlja namesto nas?

Da... nihče se ne bi trgal za premetavanje blata in prekopavanje kamenja, če bi imel denarja ali pa posest, ki bi ga redila. Toda od česa bi živel delavec, ako bodo stroji prevzeli vse delo?

Tisoč in tisoč delavcev nas bo ošvrknilo s tako besedo. In na ta način bi morali priti do zaključka, da je človek zaradi dela na svetu, ne pa, da je delo zaradi človeka. Ampak bolj verjetno se nam vendar zdi, da je življenje namen, delo pa sredstvo, ne pa narobe. In četudi je človek iskal dela, ker si je z njim napravil svoje življenje bolj človeško, si ga je vendar izkušal olajšati, kakor je le mogel. Kamnitno kladivo in kamnitna sekira je imela tudi ta namen. Ko se je človek naučil brusiti kamen, ni nihče stokal: Oh, zdaj bo pa manj dela. In ko je ukrotil konja, je bil prav vesel, da je mogel del robote naprtiti živali. Ogenj, ki ni bil za nekdanje čase nič manjša iznajdba kakor v naši dobi železnica in parobrod, je pozdravil z neznanjskim veseljem, ker mu je omogočil dela, o katerih se mu prej niti sanjati ni moglo. In ko je mogel kamnitno orodje zamenjati z bronastim, je bila to velikanska pridobitev zanj.

Ali — takrat ni bilo kapitalizma. Od olajšanja dela je imel človek delavec koristi; dandanašnji ima le kapitalist dobiček od njega.

Napredek tehnike ni kriv, da se delavcem slabo godi. Kriv je družabni sistem, ki daje vsedobrote napredka v roke posameznikom, medtem ko bi jih lahko uživali vsi, če bi bila družba organizirana za vse.

V kapitalistični družbi vzame nov izum tisoč drugim kruh. V socialistični družbi bi jim odvzel le breme. Napredek tehnike, ki bi prenašal delo bolj in bolj od človeka na mehanske, bi dajali ljudem vedno več prostega časa, tako da bi lahko prihajali bolj in bolj do veljave in bi postajali od dne do dne bolj ljudje.

Mislečemu človeku mora postati jasno, da je sedanja družba blaznica, če opazuje, da so boljše delovna sredstva kriva večjega stradanja ljudi. Zaradi novih in učinkovitejših strojev vendar ni treba, da bi se pridelalo manj kruha, zgradilo manj hiš, izdelalo manj obleke. Logično mora biti pač narobe; čim boljše so delovna sredstva, tem več mora biti izdelkov, tem boljše morajo biti in tem manj truda morajo zahtevati.

Uničiti ne moremo strojev, prepovedati njih rabe tudi ne moremo. Torej je le en izhod, ako nočejo delavske mase postati žrtve napredka. Družba se mora tako urediti, da ne bo človek služil delu, ampak delo človeku; da se ne bo delalo za profit posameznikov, ampak za potrebo vseh; da bo skupno delo in skupen užitek. Tedaj bo pa vsako zboljšano delovno sredstvo korist za vse in nihče se ne bo bal novih izumov. Narobe: Vsi duhovi, ki bodo sposobni za to, bodo skrbeli, da se dvigne tehnika na najvišji vrhunec in če bo mogoče vse telesno delo nadomestiti z mehaničnim, bo to najvišji triumf človeštva.

Ku Klux Klan.

Takoj, ko se je organizirala kluxovska druhal za širjenje sovraštva in mrženj proti črncem, židom in deloma proti katoličanom ter inozemcem sploh, je bilo socialistično časopisje prvo, ki je razkrilo prave motive "nevidnega cesarstva". "Razkritja", ki jih sedaj objavljajo nekateri metropolitanski dnevnik, niso toliko naperjeni proti Kluxom, pač pa gredo za tem, da pomnože svojo cirkulacijo med elementi, katerim je Klu Klux Klan sovražna. Pri tem se res prišle na dan čedne stvari, ki postavljajo to organizacijo v zelo slabo luč. Nevidno cesarstvo vladajo elementi, ki so preje lastovali hiše prostitucije ter kronični pijanci in podobni degeneriranci.

Ves Klu Klux Klan koncem konca ni nič drugega kakor ogromen organiziran graft za žuljenje bedaste mase in pa za akcije nasilij proti zavednemu delavstvu v vzhodnih in zapadnih državah ter proti črncem v južnih državah. V kolikor delavsko gibanje v južnih državah sploh eksistira, bi ga Klani s svojimi nasilji uničili kadar bi hoteli.

Toda Klani so pričeli prehitro nastopati proti vsem neljubim osebam. Prominentni odvetniki, trgovci, zdravniki in drugi v južnih državah so se imeli priliko seznaniti s smolo (katranom) in perjem. Klanski vitezi v belih haljah in z belimi kapami, ki jim zakrivajo obraze, pridero v ponočnih urah v stanovanje, odvedejo žrtev ven iz mesta, jo slečejo in pretepejo, povaljajo v smoli (katranu) in perju ter jo peljejo nazaj v mesto, kjer jo postavijo na cesto v novem kostumu. Potem "izginejo brez sledu." V mnogih slučajih vžgo žrtvi na čelo črke K. K. K. Ta in ta gospod je osumljen, da pretepa ženo. Klani pridejo in ga kaznujejo na gori omenjeni način. Neki črncem je preveč prijazno pogledal belo žensko. Klani ga za čin kaznujejo. Drugi jo je pogledal preveč sovražno. Zopet kaznen. Kam naj sploh gleda ubogi črncem?

Ku Klux Klan je torej tudi organizacija za protektiranje morale. Ali njena vodilna moč je ženska, ki si je napravila eksistenco z belimi sužnjami. In njena de-

sna roka je človek, ki je bil zelo poznan gost bordelov. Svojo lastno ženo je zapustil in iskal utehe svojim strastem pri drugih. Cesar Simmons je baje kronični pijanec. In tako naprej.

Vitezi "nevidnega cesarstva" so zelo aktivni v Teksasu. Državljanji apelirajo za protekcijo na državne organe, ki pa so gluhi za apele. Časopisje je navedlo številne slučaje nasilstev, ki jih pripisujejo nadutim, strahopetnim "vitezom". Ku Klux Klan ima od časa, kar je pričela s svojimi aktivnostimi za stoprocentni amerikanizem, na vesti pet umorov. Poleg teh je odgovorna za 137 drugih slučajev nasilja. Ker se je pojavil med ljudstvom proti takemu amerikaniziranju odpor, so se zganili vsaj nekateri javni faktorji in nastopili proti Ku Klux Klanom.

V Waco, Tex., je dne 2. oktobra poskušalo 50 maskiranih članov Ku Klux Klana paradirati po ulicah, dasiravno jim je bilo naprej naznanjeno, da taka parada ne bo dovoljena. Klani so prišli vseeno na dan, povzročili izgrede in šerif je bil smrtno nevarno obstreljen in poleg njega še osem drugih.

Originalna Ku Klux Klan se je ustanovila po civilni vojni kot tajna organizacija, ki se je z vsemi sredstvi borila zoper rekonstruktivne naredbe. Za črnce je pomenila grozo in strah. Svoje delovanje je imela takrat raztegnjeno skoro po vseh južnih državah in storila je številna hudodelstva. Leta 1871 je vlada strogo nastopila proti nji in kmalo po tem je izginila iz pozorišča. Med ljudstvom v južnih državah, kakor tudi po vzhodnih, ima Ku Klux Klan legendarni sloves. Našlo se je par premetenih oseb, ki so ponovno organizirale Ku Klux Klan po starem vzoru, toda z razširjenim delokrogom. To je prineslo organizatorjem nad deset milijonov dolarjev "dobička". Sedanja Ku Klux Klan ima od osem sto tisoč do en milijon članov po vseh Zedinjenih državah. Če bo sedanja gonja proti nji kaj izdala, je še vprašanje. Vsekakor je organizacija vsled raznih razkritij zelo diskreditirana. Vendar pa je v Ameriki toliko neumnih ljudi, ne samo med priprosto maso, ampak tudi med "visokimi" krogi, ki bodo insistirali, da se ta "slavna" organizacija vzdrži, kajti "proti nji so v boju le rdečkarji, Irci, katoličani in židje, ki jo blatijo in grdiyo njene predstavnike." Tako odgovarjajo zagovorniki "nevidnega cesarstva" na odkritja blata v cesarski palači v Atlanti in v rezidenci gospe Tyler.

Teroristične organizacije nimajo mesta v civilizirani družbi. Če se pojavljajo, je to le dokaz, da še nimamo civilizacije. Vzelo bo še dolgo dobo, predno bo ljudstvo v izobrazbi toliko napredovalo, da se bo z mržnjo in s studom spominjalo organizacij, kakor je Ku Klux Klan.

Guatemala, El Salvador in Honduras so se združile v eno državo pod imenom Federacija Centralne Amerike. Skupno prebivalstvo vseh treh držav znaša 4.000.000, površina pa nad 100.000 kvadratnih milj. Država se bo precej povečala, kadar se tej federaciji pridružita še Costa Rica in Nicaragua.

Ako bo ta federacija živela, je težko prerokovati. V interesu ljudstev bi bilo, da se federacija utrdi. Toda v južnih državah je mnogo generalov, ki verjamejo v revolucije za strmoglavljenje vlad, zato so tam revolucije vsakdanja reč. Bogastva je v državah centralne Amerike obilo, zemlja je rodovitna, morda je preveč, kajti ravno vsled rodovitnosti zemlje si tamonji prebivalci lahko privoščijo revolucije, ki jim služijo bolj za zabavo kot za kaj drugega.

SEMINTJA.

Stoprocentni karakterji. — Strah pred nepoznanim. — Ford čisti ameriško politiko. — Nadvlada mongolcev. — Vesti iz pekla.

Kdor hoče zaslužiti milijone na lahek način, naj prične organizirati novo vero, ki bo "vlekla", ali pa kakšno "stoprocentno" organizacijo, ki bo objeta v misterioznost. Mrs. Elizabeth Tyler je zbrala okoli sebe skupino ljudi in organizirala moderni (?) Ku Klux Klan. Svoječasno je lastovala javno hišo. Sedaj je predstavnica "stoprocentnega" amerikanizma. Njena desna roka je Edward Young Clarke, ki je bil že tudi aretiran kot sostanovnik v hiši prostitucije. Zapestil je svojo ženo in se naslajal z drugimi. V ospredje "nevidnega cesarstva" Ku Klux Klana pa sta porinila nekoga Simonsa in mu dala naslov "Imperial Wizard" vladar nevidnega cesarstva Ku Klux Klan. Cesar Simmons dobiva \$100 tedenske plače; stanuje v cesarski palači v Atlanti, ki mu jo je dala Mrs. Tyler. V teku kratkega časa sta Mrs. Tyler in Mr. Clarke "zaslužila" s pobiranjem pristopnine in s prodajanjem kluxovskih ogrinjal in znakov vsaki okoli \$5,000,000. Ku Klux Klan ima sedaj približno en milijon članov, en milijon ljudi, ki so šli v to organizacijo, da branijo "čisti amerikanizem."

Ku Klux Klan je organizacija nasilja. Izvira iz časov po civilni vojni in je bila strah in trepet črnecem. "Viteški" klani so prišli nenadoma, v belih haljah, z zagnjenimi obrazi, opravili svoje delo ter oddirjali naprej. Zadej so ostali mrtvi in ranjeni črneci, s črkami K. K. K. vžganimi na čelu. Črneci so zelo vraževerni, zato so videli v klanskih vitezih nekaka nadnaravna bitja. In ker je instinkt vražarstva še močau tudi v belopoltnih, seveda visoko civiliziranih ljudeh, ima tudi pri njih kak viteški Ku Klux privlačno moč. Vse, kar je zavito v misterij, vleče pri neuki masi. To posebno dobro ve Rev. Zakrajšek, pa prireja romanja k "čudodelnim" kipom. Vse cerkvene slovesnosti so ovite v nekako skrivnost, v tajnosti, zato jih verni ljudje posečajo s strahom pričakovanja in z globokim spoštovanjem. Vendar pa je takih ljudi vedno manj. Pred petdesetimi leti je bila še vsaka senca duh, ki je strahila bogaboječje in hudobne ljudi. Na križpotjih so se o polnoči prikazovali duhovi in na pokopališčih so se ob poznih nočnih urah izprehajali mrtveci. Vse to izginja; pojavljajo se le še sence teh starih strahov, in le bodo še dolgo ostale.

Ljudje hočejo čudežev. Ljudje hočejo naglih, vidnih izprememb. Ljudje hočejo nekaj čudnega. Ku Klux Klan je organizacija, ki je vseskozi tajna. Sprejema člane, od katerih pobira visoko pristopnino, prodaja jim halje, kape, znake in podobne reči, toda člani ne vedo nakaj prisegajo ob svojem pristopu, in ker ne vedo, pristopajo trumoma. Vse jim je skrivnostno: Nevidno cesarstvo! Imperial Wizard! Vsakovrstni, visokodoneči, čudni naslovi! In organizacija se bori za obrambo konstitucije, za nadvlado kavkaškega ple-

mena, za ločitev cerkve od države, zoper črnce, proti katoličanom in židom — in proti nelojalnim elementom. Nelojalni elementi so po nazorih gospe Tyler, gospoda Clarka in in "cesarja" Simonsa delavci, ki gredo tudi na štrajk v boju za večji kos kruha, sploh proti delavcem, ki ne verujejo, da mora za vse večne čase ostati tako kot je. Do tu je organizacija Ku Klux Klan na mestu. Dobila bi podporo vsega lojalnega ameriškega ljudstva, kar pomeni lojalnega dolarske hierarhiji. Toda v južnih državah vlada tradicionalno sovraštvo tudi proti židom, katoličanom in seveda najbolj proti črnecem. To sovraštvo je moderni Ku Klux Klan skušal zanesti tudi v vzhodne države. Posegel je v sršenovo gnezdo še s tem, da je obsodil irsko propagando, ki gre vspešno s katoliško propagando. Sedaj imamo tu zanimiv boj in tako smo izvedeli, kako elementi vladajo "nevidno cesarstvo." Zelo zanimivo bi bilo vedeti, kako karakterji vladajo druga "nevidna" cesarstva v tej deželi. Mrs. Tyler in Mr. Clarke nista osamljena, kolikor se tiče njunih čednosti.

Henry Ford si je dal težko nalogo izčistiti ameriško politiko. Med vojno je skušal napraviti mir, pa se je njegova mirovna ekspedicija sama stepla med seboj. Newberry je bil Fordov protikandidat pri volitvah za zvezinega senatorja v Michiganu. Ford ni ugajal finančnim velikašem, zato so se vrgli v boj za Newberryja, ki je bil tudi izvoljen, toda njegova kampanja je stala do pol milijona dolarjev. Ford je šel pred sodišče in zahteval razveljavljenje volitev, toda tega ni dosegel. Newberryjeva kampanja je bila na sodiščih kritizirana, toda sodišče in senatna komisija sta prišla do zaključka, da Newberry ni odgovoren, če se je za njegovo kampanjo potrošila tolikešna svota. Zakone tolmači pravilno vedno le tisti, ki ima odločilno moč. Ta je sedaj v rokah republikancev in Newberry je republikanec. Če bi bil socialist, bi ne bilo treba dolgo iskati kakega vzroka, da se ga na podlagi zakonov izključi. Ford ve, da je nekaj gnilega v ameriški politiki, zato jo bo pričel čistiti. Brez uspešen poiskus. Politika kapitalističnih strank ostane politika kapitalističnih strank; spremljana bo s korupcijo in graftom, dokler bodo na krmilu stranke, na katere prisega tudi Henry. Korupcija preneha, politika bo izčiščena, kadar zavladajo socialisti, ker bodo odpravili vzroke, ki korumpirajo in mažejo politiko. Ford pa ni za odpravo vzrokov.

November se bliža in z njim čas za razorožitveno konferenco. Raymond Robins, ki je bil za časa bolševiškega prevrata v Rusiji, prireja sedaj pacifistične shode, na katerih govori o grozotah vojne, o ogromnih izgubah, ki so jih imeli narodi v zadnji vojni in slika katastrofo, ki je bo prinesla bodoča vojna, ako se "demokratični narodi ne izpametujejo in se razorožijo. Če pride do nove vojne, bo pomenilo to konec vlade belega plemena in mongolsko pleme bo dobilo nadvlado nad svetom." To je čudna propaganda proti vojni. In ker je preveč take propagande in premalo socialistične, bomo imeli za nedoločen čas še kapitalizem in dogajale se bodo vojne. Vladalo pa ne bo ne kavkaško niti mongolsko pleme. Kapitalistični sistem bo vladal.

Nekoliko kratkih vesti: Aleksander Howatt, predsednik kansaškega distrikta U. M. W. of A., ki je bil že drugič obsojen na podlagi kansaškega industrijalnega zakona, je šel v šestmesečni zapor.—Jeklarski

magnat Charles M. Schwab, vodja protidelavskega gibanja, in Samuel Gompers sta se dala skupno slikati za kinematografe. Bila sta skupaj na konferenci za odpravo brezposelnosti, ki jo je sklical trgovski tajnik Hoover in na kateri je govoril tudi predsednik Harding. Unijski voditelji pravijo, da bo delavstvo jeklarske industrije, ki je bilo pred dvema leti na stavki, sprejelo sliki Compersa in Schwaba v kinematografih z zvižgi. Gompers na vsak način skrbi za svoj "nestrankarski" unionizem. — Nemški poslanci se pritožujejo, da Hohenzollernci, ki se jih še vedno prišteva k razredu milijonarjev, ne plačujejo državi nikakih davkov. Kajzerjevi listi pa jadikujejo, da je nemško ljudstvo moralno zelo padlo, od kar je postala Nemčija republika. Edina rešitev za nemško ljudstvo je, da se obnovi monarhija in se da oblast kajzerju, ki bo zopet spreobrnil svoje dobro ljudstvo na prava pota. — V zapadni Ogrski, ki bi imela na podlagi mirovne pogodbe pripasti Nemški Avstriji, se je ustanovila samostojna država. Bivši ministerski predsednik Fridrich je glavar nove države, ki apelira na svoje lojalno ljudstvo, naj mu stoji na strani v obrambnem boju "za vero, kralja in domovino." — Španska ofenziva v Maroku ponesrečena. 44.000 Špancev padlo v bitkah. — V Washingtonu se vrše priprave za sklicanje svetovnega kongresa bankirjev, ki se bo vršil v istem času kot razorožitvena konferenca. — Železniško delavstvo v Ameriki je glasovalo za stavko, ker ni zadovoljno sprejeti znižanje plač. — Jane Adams poroča, da je pripisati vzrok skvarjenosti med evropsko mladino pomanjkanju življenskih sredstev. Otroci so gladni in s tem izpostavljeni nagonom, ki jih vodijo v zločinstva. —

Carigradski Zaro, ki je baje najstarejši človek na svetu, se je sedaj četrtič poročil. On je star 146 let, nevesta 25 let. On ničesar ne ve o veepljenju kozje ali opičje žleze. — Londonski kabareti so ponovno odprti celo noč. Rajanje se prične po starih običajih. — Italijanski fašisti so umorili socialističnega poslanca Giuseppe Di Vagno. — Pet fašistov je bilo ubitih v boju s policijo v Modeni. — "Fatty" Roscoe Arbuckle je priredil v San Franciscu "party". Jedli so in pili in se napili, rajali in pili. Pri tem rajanju je Arbuckle, bodiši s sedenjem ali kakorkoli že, povzročil smrt ene kinematografske igralko, ki je bila seveda zelo lepa ženska. Tudi Arbuckle je kinematografski igralec in še zelo poznan, kajti on je "komedijnt", kakršne imajo ljudje najraje. Sedaj je obdolžen, da je zakrivil umor igralko Virginie Rappe. Bedaste ameriške ženske ga pa obsipajo s cvetjem in ga bombardirajo s pismi, v katerih mu izrekajo svoje simpatije. Tudi ljubavna pisma so vmes. — Dnevna vest: "Sir Oliver gets message from hell." From hell is right!

O XIV. konvenciji N. H. Z.

Dne 12. septembra je pričela zborovati konvencija Narodne Hrvatske Zajednice, ki je največja hrvatska podporna organizacija. S svojim delom je zaključila dne 24. septembra. Zborovala je torej en dan dalj kot združevalna konvencija SNPJ. in SDPZ. Število zastopnikov je bilo na obeh konvencijah približno enako.

Premoženje NHZ znaša na podlagi poročila njenega gl. predsednika V. Vuka \$1,126,979,34.

Od zadnje konvencije NHZ pa do sedanje se je število njenega članstva znižalo za 4247 članov, toda v premoženju je napredovala za \$178,343,80. Padec članstva za več kot štiri tisoč vsekakor ni noben vesel pojav za NHZ.

Zottijev "Narodni List" je vodil mesece pred konvencijo silovito propagando, da bi spravil na konvencijo svoje ljudi. Stvar se mu ni posrečila, kajti skupina Zottijevcev je bila zelo majhna. Opazil pa se je drug pojav, ki je nov med hrvatskimi izseljeniki v tej deželi: Na konvenciji so bili zelo dobro zastopani radikalni elementi. Svoječasno so hrvatski sodrugi nasprotovali ideji, da naj sodrugi razpredejo svoje aktivnosti tudi v podpornih društvih. Sedaj so pričeli na tem polju sami s pozitivnim delom, dasiravno mnogi izmed njih ne verujejo v pozitivno delo, posebno ne v organizacijah, ki takorekoč po svojem ustroju pomagajo vzdrževati kapitalistični sistem.

Konvenciji je predsedoval Milan Kirin iz Detroita, ki je znan tudi nekaterim slovenskim sodrugom vsled svojih prejšnjih aktivnosti v J. S. Z. Sedaj je aktiven poleg delovanja v NHZ tudi v komunističnem gibanju.

NHZ ima na svojih konvencijah tradicije, kot zapriseganje delegatov in pošiljanje pozdravov zvezni vladi, vladi države, v kateri zboruje konvencija, in upravi mesta, v katerem se konvencija vrši. Konvencija SNPJ ne pošilja takih pozdravov. Glede teh pozdravov posnemam iz zapisnika sledeče: "Predsedatelj Kirin želi, da se sestavi odbor od nekoliko lic, koji bi prema uobičajenim formalnostima ima odaslati pozdrave upravi grada, države i Sjed. država. — Del, Gršković drži da se to prepušta predsjedništvu konvencije kojemu da se v to svrhu dodjeli vrhovni odvjetnik Zajednice. Prima se jednoglasno."

Tudi na tej konvenciji je igral delegat Gršković, urednik dnevnika "Jugoslovenski Svijet", veliko vlogo. Nastopil je skoro v vseh slučajih skupno z radikalnejšimi elementi, h katerim se sedaj prišteva tudi Gršković. Slo mu je v glavnem zatem, da se porazi Zottijevce in druge neljube osebe in ti so res doživeli poraz, kakršnega niso pričakovali. Četudi ima Zottijev "Narodni List" izmed vseh hrvatskih listov največ naročnikov, ki so skoro vsi njegovi pristaši in pripadniki "čistega hrvatstva", je njihova intelgenca tako majhna, da se ne morejo meriti z naprednejšimi elementi, ki kontrolirajo, ali bolje, vladajo večino, kateri je duševna hrana Zottijev "N. L."

Zadnja konvencija NHZ, ki se je vršila v Chicagu, je ustanovila fond \$10,000 za Londonski odbor, katerega je tiste čase predstavljala v Ameriki Grškovičeva in Biankinijeva skupina. Tega fonda se ni porabilo za določeni namen in sedanja konvencija ga je sklenila prispevati v fond za odpomoč ruski siročadi. Poleg tega je prispevala v ravno ta namen \$1,000 iz fonda za ruski Rdeči križ. Tudi ta fond je bil ustanovljen na čikaški konvenciji Zajednice. Skupna vsota, ki jo je prispevala pittsburghska konvencija NHZ za odpomoč ruski deci, znaša \$11,000. Precej velike svote je dovolila konvencija tudi za razne dobrotvarne namene na Hrvatskem. Konvencija je nadalje zaključila, da bo plačeval vsak član Zajednice po 5c mesečno za Dom Hrvatske Siročadi u Americi.

V glavnem odboru so temeljite izpremembe v o-sobju, kar bo imelo velik pomen za bodočnost organizacije.

Z gl. predsednika je izvoljen Tomo Bešenić, kar je pridobitev za HNZ na tako važnem mestu.

Drugi glavni odborniki so: Milan Kirin, podpredsednik; Franjo Mavrić, glavni tajnik; Vinko Šolje, glavni računovodja; Vinko Vuk, gl. blagajnik. Nadzorni odbor: N. Badovinac, D. Bačić, B. Golubić, Santek, Vlašić in Piškulić. Porotni odbor: A. Ivčec, G. Mokrović, Lisac, Klarić, Haramić, Sušan in Kojić. J. J. Ubojčić, urednik "Zajedničara". Dr. Grahek vrhovni zdravnik. V odbor "za ujedinjenje Zajednica" so izvoljeni: Mihaljević, Čubaković, Katić, Sabolić in Vinski. V odbor za Hrvatsko Sirotište so izvoljeni Santek, Pudjak, Matanović, Havrić, Makar in Klenak. Bodoča konvencija se bo vršila v Detroitu. — Po.

Pri volitvah v švedski parlament so dobili socialisti 43 mandatov, konservativci 28, liberalci 13, agrarci 5 in komunisti enega. V glavnem mestu Stockholmu so dobili socialisti 77,037 glasov, konservativci 48,360, liberalci 14,387 in prohibicionisti 7,157 glasov.

Mednarodno delavsko gibanje in svetovni položaj.

Govor s. E. Kristana).

(Konec).

Po vojni je bila v Jugoslaviji razcepljenost na vseh koncih in krajih. Zdaj je že eno leto tega, odkar se je napravilo zadnji poskus, da se združi vse socialistične frakcije. Seve, združevati je težje kot pa razčlebiti. Bila so tu razna osebna nasprotja, poleg tega so bili razni deli pred končano vojno razmetani med različnimi upravami.

Pod avstrijsko vlado so bile tesne vezi med slovenskimi in hrvatskimi socialisti nemogoče, isto je bila resnica z ozirom na medsebojne odnose socialistov v Bosni, Bački in Srbiji, ki je bila seveda kot neodvisna država sama zase.

Prišli so še povojni dogodki, ki so vse te frakcije spet med seboj razdelili. Potem je prišlo politično delo, ki je prineslo kritiko in zabavljanje, in tako so se povsod ustvarila še desno krilo, levo krilo, in nastal je še nekak centrum. Vse skupaj je bil en sam ogromen kaos. Jasno je, da ni delavstvo v tem položaju moglo doseči nikakega znatnega uspeha. To je naravno kot da je dvakrat dve štiri.

Nam je šlo vedno za tem, da se delavstvo združi za boj, kateremu delavstvo ne uide na noben način. In kar velja pri nas, to velja za ves svet. Kakor imamo pričakovati združitev socialistov v Jugoslaviji tako jo imamo pričakovati po vsem svetu. Če hoče delavstvo doseči rešitev, tedaj mora imeti moč premagati kapitalizem povsod. Vsi dosedanjí poizkusi, da manjšina vlada večini so se dozdaj izkazali neuspešni. Delavstvo mora dobiti na svojo stran večino, tedaj bo šele uspešno. Ta pogoj je neizogiben. To pomeni, da moramo pridobivati nove moči.

To je stvar, o kateri je treba temeljito razmišljati. Vprašanje je, da-li bo moglo socialistično delavstvo naj nastopiti kot prava armada, to je armada s samo enim ciljem pred očmi, s samo eno mislijo, kateri se morajo vse druge podrejati.

Treba je, da mislimo znanstveno socialistično. Človek postane lahko revolucionar, a vendar ostane le človek. Tu se ne gre za boj z angeli ali avtomati, temveč z živimi ljudmi. Dozdaj se še ni znašlo take mašine, da bi ljudi na eni strani notri metali, na drugi strani pa prihajali ven novi ljudje enakih misli.

Ljudje imajo različne glave, različne misli. Iz tega sledi, da moremo ljudi pridobiti le, ako pustimo ljudem njih glave in njih misli.

Socializem bo mogoče izvesti le kadar se organizacija razširi po vsem svetu. S tem ciljem so spojena gotovo enaka načela. Kadar pride do sporazuma radi teh, tedaj moramo doseči svobodo v svojih lastnih vrstah. Svoboda mišljenja mora biti priznana v vseh tistih ozirih, ki se ne tičejo poglavitnega cilja. Delavstvo mora biti tolerantno. Če pomislimo, kaj socializem pomeni, tedaj taka toleranca ni težka. Saj to, kar misli socializem uresničiti, nima biti nekaka karnina, temveč družba, kjer ima vsak član izvršiti svoje delo, a ima poleg tega uživati svojo svobodo, da se veseli in da sanja kot sam ve in zna.

Zato mora imeti delavstvo prvič voljo za delo. Drugič, sposobnost, da izvede socialno revolucijo, to se pravi, da mora biti delavstvo sposobno, da nadomesti vsakega kapitalističnega slugo. Produkcijo in distribucijo mora razumeti bolje kot takozvani trgovski kapitali na Wall Streetu. Delavstvo mora biti pripravljeno na eventualne žrtve. V tem procesu bi morala začasno nastala potreba, da bi se moralo več delati kot pa pod kapitalističnim sistemom. V Rusiji smo videli, da so morali boljševiki podaljšati delavni čas. Gotovo bi se bilo v Rusiji veliko več doseglo, če bi bilo delavstvo razumelo vse, kar se je od njega zahtevalo. V ta namen je potrebna toleranca in disciplina.

Meni se zdi, da polagoma prihaja čas, ko se bo to uresničilo. Na eni strani dela kapitalizem z vso vehemenco na to, da se delavstvu odpirajo oči. Položaj delavstva se ni nikjer zboljšal niti toliko kot bi bilo pričakovati s stališča meščanske pravičnosti. Ako se vidi, da se ljudje prodajajo, kot se poroča v ameriških listih, ako se tovarne zapirajo, ako se od železničarjev

zahteva podaljšanje delovnega časa, tedaj je to znamenje, da delavstvo ni doseglo tega, kar je pričakovalo.

Reakcija v Evropi si istotako prizadeva pahniti delavstvo nazaj. Kjerkoli so bili kapitalisti prisiljeni dati koncesije, se jih poskuša zdaj zopet odvzeti. Govorilo in sprejemalo se je mednarodne zakone o 8-urnem delavniku, o sanitarnih delovnih razmerah, itd., a danes moramo priznati, da so socialni zakoni te v toliko veljavni, v kolikor je možno delavstvu, da jih vzdržuje in vsiljuje.

Delavstvo nima pričakovati svoje rešitve od kakega čudeža ali trika. Kapitalizem se ne da zazibati v spanje, ko pa bi se zbudil bi bila moč v delavskih rokah. Rim ni bil zgrajen v enem dnevu in socializem istotako ni mogoč v 24 urah. Od fevdalizma do kapitalizma je vzelo več kot 100 let, dasiravno je imela buržvazija, ko je nastopila proti fevdalizmu, na svoji strani kmete in druge elemente. Za socializem je treba gotovih pogojev. Kapitalizem ni povsod razvit v tisti meri kot je na primer v Ameriki in Angliji. So dežele, ki so še popolnoma agrarne. V teh ni pričakovati socialne revolucije.

Vse to kaže, da imamo do rešitve še daljšo pot kot pa se je videlo prve dni po vojni. Zato pa je naloga delavstva, da gleda in da se bori za izboljšanje svojega položaja tudi v sedanjem kapitalističnem redu. Uboštvo in beda ne prineseta revolucije. Prevelika beda ne ustvarja revolucionarjev, temveč berače. Človek bi mislil, da bo boj rudarjev v West Virginiji povzročil odziv pri vseh, ki trpe v današnjem položaju. Toda to se ni zgodilo in boj je ostal docela osamljen. Kadar je človek v najhujši bedi, nima smisla za boj, temveč gleda le za košček kruha, ki ga more dobiti danes. Vsled tega pa je jasno, da je boj za boljše plače, za izboljšanje delovnih razmer, itd., ravno tako potreben, kot boj za končni cilj, ker drugače se lahko zgodi, da nam pomrje tisti del prebivalstva, ki naj bi izvedel ta končni boj. Seveda, s tem se ne misli, da naj se delavstvo zadovolji z 8-urnim delom in z malo zboljšano plačo kot s svojo najvišjo pridobitvijo.

Jaz mislim, da bodo ti začetki spoznanja, ki so se zadnji čas pojavili po vseh deželah, kmalu dobili toliko realnega pomena, da bo delavstvo pripravljeno in sposobno pozabiti na medsebojne razprtije.

Delavstvo mora priti do spoznanja, da je večje važnosti, ako doseže eno zmago nad kapitalizmom kot pa, ako ena socialistična frakcija doseže pet sto zmag nad drugo socialistično frakcijo. Medsebojni-boj ni nič drugega kot posnemanje buržvazije.

Buržvazija ni sposobna enotnega zastopa, ako ji voda ne teče v grlo. Kot posledica imamo narodne boje. Delavstvo ima enotne interese, skupen cilj, in zato ni potreba, da bi se zmerjalo med seboj.

Ta reakcija, ki danes nastopa po vsem svetu, bi nikdar ne dobila toliko moči, če bi ji delavstvo ne pomagalo. Jaz nikomur nič ne očitam, temveč samo konstatiram želeč, da se delavstvo iz tega nekaj nauči.

Lahko se pripravimo o raznih potih, programih in manifestih, ki imajo skupen cilj, toda to moramo vršiti kot sobojevniki. Ne smemo pa iti tako daleč, da bi se delavstvo drobilo.

Po sedanji dobi razdruževanja mora priti doba združevanja. To je bolj važno kot vsi programi posameznih frakcij, kajti edino združeni delavci bodo dosegli cilj, le združeno delavstvo bo zmoglo zgraditi na razvalinah kapitalističnega sistema novo družbo — pravice in svobode. — (Po "Enakopravnosti.")

Republika daljnega vzhoda sklicuje za dne 11. novembra konferenco, ki se bo vršila v Čiti ali pa v Vladivostoku. Vršila se bo zaeno z washingtonsko razorožitveno konferenco. Na konferenco v Čito je povabljena tudi sovjetska Rusija in vse države, ki imajo večje interese na daljnem vzhodu. Obravnavala bo c vprašanjih daljnega vzhoda in tudi na washingtonski konferenci bo to najvažnejša točka. Možno je, da je to konferenco iniciatirala ameriška vlada, da bo na ta način washingtonska konferenca lahko v indirektnih stikih z zastopniki sovjetske Rusije in z zastopniki republike daljnega vzhoda.

Zbor jugoslovanskih "eselpistov".

V začetku septembra se je vršil deseti zbor Jugosl. Soc. Radn. Federacije. Pridružena je k S. L. P., od katere izvira ime "eselpisti", ki so poznani bolj med srbohrvatskim kot pa med slovenskim delavstvom v Ameriki.

Zbor, ki se je vršil v Milwaukee, Wis., je posetilo 21 delegatov in trije bratski delegatje; poleg teh so bili navzoči tajnik federacije in urednik njenega glasila.

Tajnik J. S. R. F. je poročal, da ima njihova federacija sedaj 27 ogrankov (lokalnih podružnic ali klubov) s 664 člani. Federacija ima \$4675.87 dolga, ki je baje nastal največ vsled nakupa novih strojev za tiskarno. Tajnik je navajal v svojem poročilu, da je ta dolg "mora, ki tlačí organizacijo" in je apeliral na drugove, naj napno vse sile, da se njihova organizacija izvleče iz krize.

Ob času predzadnje konvencije je imela "Radnička Borba" 3943 naročnikov. Ob času milwauške konvencije jih je imela 3464. Nazadovala je za 479 naročnikov.

JSRF izdaja tudi slovenski mesečnik na 4 straneh pod imenom Socialistična Zarja. Zarje je v tem lističu zelo malo, mnogo pa je megle. V poročilu konvencije se navaja, da ima 719 naročnikov. Federacija je najela dva Slovence, Mačka in Kalčiča, da agitirata za zveličavni eselpizem. Kalčič govori v svojem poročilu o "slovenskem dialektu". Slovenščina je jezik, ne dialekt. Če bi govoril o Ribničanih, Poljancih itd., bi lahko govoril o dialektih. V federaciji sta sedaj dva slovenska ogranka. Apeliral je na konvencijo federacije, naj ne preneha izdajati Socialistično Zarjo.

Največ energije potrošijo eselpisti v boju proti komunistom, katere imenujejo "pseudokomuniste". Pravzaprav se vrši vse delavsko gibanje med srbohrvatskim delavstvom sedaj v znamenju boja med komunisti in eselpisti, kar bi izgledalo otročje, ako ne bi bilo tudi tragično ob enem. Oboji pa so v boju proti Jugoslovanski socialistični zvezi, ki pa bo prebolela vse udarce in se ponovno razvila v jako organizacijo jugoslovanskega proletarijata v Ameriki.

Sektaštvo ne drži. Sektaši gredo v dvorano in pozabijo, da je zunaj popolnoma drugačen svet in ker to pozabijo, ne računajo z njim, pa ga rešujejo na naravnost nemogoče utopistične načine. Kregajo se, kdo je bolj in kdo manj revolucionaren, očitajo drug drugemu kotrarevolucionarstvo, "munšajnarstvo" in druge take stvari. Je zanimivo in dokazuje, da je treba še zelo zelo veliko izobrazbe, predno bo to delavstvo res zrelo za boj proti skupnemu sovražniku kapitalizmu.

S. L. P. propagira industrialni unionizem in ima tudi eno tako organizacijo, v kateri pa je le par tisoč članov, morda sedaj niti toliko ne. Industrialni unionizem je treba propagirati vse drugače kakor ga propagirajo sektaši okoli S. L. P., ki nima vsa skupaj tri tisoč članov. Ker je njihova sektaška utopistična politika vseskozi zgredena, tudi ne dobe nobene zaslombe med ameriškim delavstvom, dasiravno se trudijo z agitacijo že dolgo vrsto let. Učenec, ki nekaj pripoveduje v S. Z. o socialistični stranki, naj se najprvo pouči o zgodovini delavskega gibanja v Zedinjenih državah, pa ne bo smešil organizacije, kateri se ima zahvaliti za tisto malo socialističnega znanja, kolikor ga sploh ima. Da je majhno in omejeno, se pozna že iz tega, da blebeče take neumnosti.

Naj se že reče o soc. stranki karkoli, naj so že njeni posamezni člani delali napake, kajti napake se delajo povsod kjer so ljudje, se mora vendar priznati, da je ameriška socialistična stranka še vedno organizacija v Ameriki, ki pride resnično v poštev v razrednem boju za delavske interese in za socializem. Druge ni. SLP je malenkostna sekta v primeri s soc. stranko in druge struje se danes krijejo pod stoterimi imeni, se odevajo z "legalnimi" plašči in iščejo dlako v jajcu, toda v delavskem boju ne štejejo ničesar razun to, da še vedno vrše razdiralno delo, v katerem še dosegajo uspehe. Ampak to bo prestalo. Polagoma prihaja spoznanje. Počasi se treznijo glave. Polagoma prihajajo na dan glasovi o potrebi za zopetni združenje radikalnega delavstva v enotno bojno organizacijo pod socialistično zastavo. Toda prihajali

bodo vedno glasnejše, ker drugače ne more biti. Razdruževanje je bilo potrebno, da se delavstvo iz te bridke izkušnje uči vrednosti pomena klica: Delavci vseh dežel združite se!

V mestecu Mountain Top, Pa., so pri občinskih volitvah v septembru zmagali socialisti v vse urade.

Na vsake tri poroke pride ena razporka, pa ne v Rusiji, ampak v Zedinjenih državah. Boljševiki rušijo dom — da, toda kateri?

Razorožitvena konferenca, ki bo zborovala meseca novembra v Washingtonu, lahko sprejme v svojo agendo vprašanje razorožitve privatnih čet, ki jih vzdržujejo premogovniške družbe v W. Virginiji in v mnogih drugih krajih.

Ker so se "življenske potrebsčine pocenile," je potrebno, da se znižajo tudi delavske plače. Poročilo delavskega departmenta: "Cene življenskih potrebsčin so poskočile v štirinajstih večjih ameriških mestih do 6 proc.

6,000,000 ljudi je brez dela in na stotisoče jih je že brez vsakih sredstev. Naše metropolitansko časopisje pa je napolnjeno s poročili o vsakojakih škandalih, problema brezposelnosti pa se previdno izogibajo. To jim ne škodi, kajti kadar imajo delavci denar, vseeno podpirajo kapitalistično časopisje. To je po nazorih amerikanizatorjev 100 procentno ameriško. Listi, ki pišejo za delavstvo, so tujezemska iznajdba.

Amerika ima ogromne zaloge živil, da jih ji preostaja; prodaja jih v inozemstvo, izvažajo jih na Kitajsko, v Rusijo, Nemško, Avstrijo in druge kraje, in vendar trpe v tej deželi milijoni pomankanje. Ne zato, ker se živila izvažajo, ampak zato, ker ljudje nimajo denarja, denarja pa nimajo raditega, ker ni dela. In ker nimaš denarja, nemoreš kupiti živil, zato stradaš. Nič ne de, da so skladišča napolnjena z žitom, mesom in drugimi živili, ti ne boš dobil jesti, če nimaš denarja, dela ti pa tudi ne dajo. Morda pa bi bil navsezadnje socializem vendarle boljši, kakor pa je sedanj ekonomski sistem?

Brezposelnost je napravila milijone nezadovoljnih; toda izobrazila jih ni, kajti nobena nezadovoljnost ne more nadomestiti socialističnega znanja.

Ameriški židje nameravajo potrošiti \$5,000,000 za pomožno akcijo v Rusiji, toda svota bo v prvi vrsti porabljena za žide. Organizacija, ki vodi to pomožno akcijo, ima buržvazne tendence in kooperira s Hooverjevimi reliefom.

Po streznjenju pride maček. Tak maček se pojavlja sedaj počasi tudi v glavah prenapetih, ki so se v glavo zaletavali ob zid, pa so si s tem pokvarili glave. Zid je še cel. Mi poznamo boljša sredstva za rušenje zidov, ampak je treba delati.

Meyer London je po zadržilu nepristranskih opazovalcev najintelegentnejši član zbornice zastopnikov, v senatu pa ima te zmožnosti senator Lodge. Kongresnik Meyer London, ki je edini socialist, kongresnik, je intelektualec. Ampak vse njegove zmožnosti ne morejo spremeniti njegovega glasu v dvesto ali tristo glasov. Njegovi govori v kongresu so globoko zamišljeni, njegove predloge koristne ljudstvu, ampak večina v kongresu je proti njegovim načrtom. Treba nam je torej več Meyer Londonov, za začetek vsaj toliko, da bomo imeli izdatno manjšino, ki bo lahko ovirala večino pri njenem delu za protiljudske interese.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

Dopis.

EAST MOLINE, ILL. — Prihodnja seja socialističnega kluba št. 219, JSZ., se vrši drugo nedeljo v tem mesecu (9. oktobra) ob 2. popoldne v prostorih sodruga J. Brejca, kakor navadno.

Sodruge prosim, naj bi redno prihajali k sejam. Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa le niso člani soc. stranke, vabim, naj pristopijo v naš klub in tako aktivno pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Naša dolžnost je, da postanejo člani armade, ki se bori za boljšo bodočnost človeštva.

Sodrug Justin Saitz, tajnik našega kluba, je odšel iz naše srede, toda upam da le začasno. Kakor hitro mu bo mogoče, pride v naš krog in zopet prevzame tajništvo našega kluba.

Tudi ako nas vsled današnjih razmer mora zapustiti ta ali oni aktivnih sodrugov ali sodruginj, moramo ostali gledati, da organizacija živi naprej in napreduje. Držati moramo našo postojanko in ji pridolovati novih članov.

Na tem mestu se zahvaljujem sodrugom našega kluba za zaupanje, ker so me izvolili za tajnico. Priznam, da nisem v vseh ozirih zmožna voditi tajništvo socialistične organizacije, toda bom storila vse, kar je v moji moči, da bo ostal naš klub aktiven in da se bo razvijal in pri tem delu sem pripravljena sodelovati z vsemi, ki jim je na tem, da se širi socialistična propaganda in socialistični tisk. Ob enem prosim sodruge, da bi mi tudi oni pomagali pri našem delu, posebno listi, ki so bolj poučeni o socialističnem gibanju v tej deželi, kajti jaz sem še malo časa v Ameriki. Bilo nam vsem bo olajšano, če bomo delali skupno za skupno stvar.

Katie Brejce, tajnica.

Korespondenca tajništva J. S. Z.

A. Z. iz Republic, Pa., piše tajništvu J. S. Z.: "Prosim pojasnite mi, kaj pomeni beseda "klerikalizem." Ali je vera in klerikalizem eno in isto?"

Ne, vera in klerikalizem ni eno in isto. Klerikalizem je politični izraz verske hegemonije nad posvetnimi rečmi, želja po vladanju družbe, med tem ko se vere po svojem bistvu ne pečajo, ali se ne bi smele pečati z zadevami, ki so od tega sveta. Pravimo, da se ne bi smele pečati z zadevami, ki so od tega sveta; — ali to je le na žeganem papirju; v resnici se pečajo vse večje vere več ali manj s posvetnimi, političnimi rečmi, in tako dobiva vera politični značaj, ki se označuje z besedo "klerikalizem."

Izmed vseh večjih ver ne stremi nobena druga tako po posvetni hegemoniji, kakor katoliška. Za to je tudi najklerikalnejša. Najprimernejši dokaz temu je Kranjska, kjer je večina političnih mandatov v klerikalnih rokah. To politično moč si pridobiva katoliška cerkev med nezavedno maso, kar se moralne strani tiče, potem katoliškega časopisja, katoliških organizacij, spovednice, prižnice, božjih potov, odpustkov, rotenja s peklom in hudičem itd. itd. Gmotna sredstva za politične kampanje in vzdrževanje klerikalne propagande sploh, se iztekajo iz cerkvenih kolekt, milodarov in bratovščin, ki jih ustanavlja cerkev za verski stimulus, ki pa služi vse skupaj edino le klerikalizmu. Kranjski duhovniki v starem kraju so zelo redkimi izjemami vsi klerikalci; to se pravi: posvetna moč jim je več kot pa apostolstvo katoliške vere. Pa tudi v Ameriki so kranjski duhovniki, ki pomemajo svoje brate v starem kraju. Eden izmed teh je naprimer čikaški Rev. Zakrajšek.

Seveda vodi katoliška cerkev te vrste politiko tudi v Ameriki, vendar ne vedno s takim uspehom, kakor po nekaterih krajih Evrope. Toda splošne klerikalne politike ne manjka niti v Ameriki, čeprav se izvaja moč te politike v drugačni obliki kot v starem kraju.

Pametno so uredili glede vere in politike, to je klerikalizma, v Mehiki, kjer so sprejeli v ustavo določ-

bo, ki predpisuje, kaj lahko delajo duhovniki raznih ver in kaj ne. Vera je sedaj v Mehiki to, kar ima biti: zadeva posmrtnosti. Dognano je namreč, da so delali revolucijo v Mehiki največ katoliški popje in pa kapitalistični interesi, ki gredo naravno vedno roka v roki.

Iz ustave, ki je bila sprejeta že za časa, ko je prišel na vlado Carranza in je bila pozneje še dopolnjena, se da posneti glede verskih pravic, ustanov itd., sledeče:

Vsak, kdor želi, lahko pripada k veroizpovedanju. Izkazuje lahko tudi verske obrede v cerkvi ali drugače, izpostavljeno, da tako izkazovanje ni v zvezi s prestopki, ki so po zakonih kaznjivi.

Vsako javno izkazovanje verstva mora biti izvršeno na mestu, ki ga odkaže vlada in je pod vladnim nadzorstvom. Kongres nima pravice sprejeti nobenega zakona, ki bi priznal ali prepovedal kakšno posebno religijo v Mehiki. Prepovedani pa so absolutno vsi kloštri in verski redovi. Duhovnike katerekoli vere se ne smatra za nič več kakor ljudi drugih poklicev, ki opravljajo svoja dela ter so vsled tega podrejeni zakonom svoje profesije. Duhovnik kakršnekoli verske more biti Mehikanec rojen v Mehiki in nihče drugi.

Verske ustanove kakršnekoli vrste in vsi duhovniki kakršnekoli vere, nimajo legalne pravice do lastništva bodisi na suhem ali na vodi. Vse premoženje verskih ustanov in vseh posameznikov, ki se pečajo z verskimi obredi ali deli, je podvrženo zaplembi in postane narodna last. Državna ali teritorialna vlada odloča, katero poslopje in njih število se lahko odda za bogočastje katerekoli veri; istotako odloči dotična vlada število tozadevnih duhovnikov za vsak kraj. Nova poslopja se lahko grade le z dovoljenjem državnega oddelka za notranje zadeve. Take zgradbe spadajo narodu in se rabijo le za javne verske obrede.

Škofije, rektorji, semenišča, zavodi za uboge, verska vzgajališča ali kolegiji, nunski samostani in druga poslopja te vrste, ki so odmerjena ali zgrajena za upravo, propagando ali verski pouk katerekoli religije, spadajo narodu. Vsa ta poslopja se imajo rabiti izključno v verske namene. Pod patronažo ne smejo biti ali pod vodstvom, oskrbo ali direkcijo duhovnikov ali religioznih korporacij kakršnekoli vere ali njenih pripadnikov zavodi za uboge, bili to privatnega ali javnega značaja; ustanove, ki se pečajo z znanjem ali razširjanjem znanja; ustanove za medsebojno pomoč ali podporne organizacije. Dalje ne sme imeti noben duhovnik kakršnekoli religije ne pasivno niti aktivno volilno pravico.

Religioznim časopisom in periodičnim listom je strogo prepovedano kritizirati temeljne zakone dežele, javnih avtoritet ali se na kakršenkoli način vmeševati v zadeve raznih vladnih oddelkov. Ne religiozne organizacije niti duhovniki ne smejo poučevati šolsko mladino, ne v privatnih niti ne v javnih šolah. Šolski poduk je posveten.

Tako je v Mehiki. In naše mnenje je, da je to v tej dobi edini način za ločitve vere od klerikalizma, posmrtnosti od posvetnega, in da so s tem storjeni prvi koraki za preprečenje tistega predrznega izkoriščanja vere v privatne namene, ki se tako grobo kaže zlasti pri pripadnikih katoliške cerkve.

Poročilo Finske federacije.

Konvencija finske federacije, združene z ameriško socialistično stranko, se je vršila meseca avgusta v Fitchburgu, Mass. Navzočih je bilo dvanajst delegatov; izvoljenih potom referendum od vsega članstva. Vsak delegat je zastopal povprečno 300 članov. Finska federacija ima okoli 3600 članov. Pred razdvojem v federaciji jih je imela 7.000. Toliko je namreč bilo članov, ko se je vršila konvencija finske federacije v Waukeganu, Ill. Večina delegatov na waukeganski konvenciji je bila za odstop, ker stranka ni hotela brezpogojno sprejeti 21 točk moskovske Internacionale.

Reorganizirana finska federacija ima šestdeset organizacij ali branžov v štirinajstih državah, večino pa po vsbodu. Organizacija je razdeljena v tri distrikte organizacije, ki imajo svoje eksekutivne podbore.

Finska federacija ima tudi socialistično mladinsko organizacijo, ki goji telovadbo in drugi sport, ob enem pa vzgaja mladino v socialističnem duhu. Mladinska organizacija ima 217 članov. Sedemnajst klubov finske federacije vzdržuje socialistične nedeljske šole, ki jih obiskuje 946 otrok.

Deset finskih socialističnih klubov ima svoje godbe na pihala, devet klubov ima pevske odseke, 18 klubov ima dramatične odseke in 13 klubov ima telovadne odseke.

Devetnajst klubov ima svoje dvorane. Vrednost skupnega nepremičnega premoženja klubov finske federacije se ceni na \$448,022,00, torej skoro pol milijona dolarjev. Premičnine klubov se cenijo na \$67,379.

Enaintrideset klubov ima svoje knjižnice, ki imajo 4987 različnih knjig v vrednosti \$5,405.

Klubi finske federacije lastujejo tiskarno v Fitchburgu, ki ima svoje podružne pisarne in knjigarne v New Yorku in Quincyju. Izdajajo svoj dnevnik "Rai-vaaja" in znanstveni polmesečnik "Nykyaika."

Finska federacija posveča veliko važnost ustmeni propagandi. Dva govornika ima stalno na potovanju; nekaj časa je imela celo štiri. Poleg tega pošilja na številne shode govornike, ki niso v stalni službi federacije. Federacija posebno pazi na to, da se prirejajo shodi v krajih, kjer Finci še nimajo socialističnih društev. Federacija izdaja veliko letakov in pamfletov propagandistične vsebine, ki jih širi med finskim delavstvom.

Med važnimi vprašanji pred konvencijo finske federacije je bilo vprašanje forme organizacije. Kot znano, je bil v agendi detroitske konvencije socialistične stranke predlog, naj se sedanja forma narodnostnih federacij odpravi; mesto sedanjih eksekutiv naj bi eksistirali le narodnostni propagandistični odbori. Klubi narodnostnih federacij pa bi spadali direktno k stranki in bili z njo v zvezi potom okrajnih in državnih socialističnih organizacij. Finska federacija je bila za ta predlog, ki pa ga konvencija ni sprejela. Raditega je konvencija reorganizirane finske federacije sklenila, da se bo držala stare forme narodnostnih federacij. Po waukeganski konvenciji so šli tisti klubi, ki niso bili za izstop, direktno k stranki in izmed teh se je organiziral propagandistični odbor, ki je napravil priprave za zadnjo konvencijo, ki je zaključila ohraniti finsko federacijo kakor je bila pred detroitsko konvencijo stranke.

Stara eksekutiva finske federacije je bila izvoljena izmed članstva klubov v Chicagu in okolici. Ker pa je sedaj večina klubov v vzhodnih državah, bo sedež federacije v Fitchburgu. Ta prememba v sedežu je le začasna in kakor hitro se klubi in število članstva pomnoži v Chicagu in okoliških mestih, bo sedež prenešen v Chicago. Federacija bo šla na agitacijo, da pridobi nazaj članstvo v srednjepovodnih in zapadnih državah. Člani eksekutive se bodo volili potom splošnega glasovanja za dobo enega leta. Eksekutivnega tajnika voli eksekutiva. Socialistična stranka ima pravico pregledovati poslovne knjige finske federacije kadarkoli se ji zdi potrebno. Ako gl. tajnik federacije dela proti interesom stranke, in ga eksekutiva finske federacije noče odstaviti, ima strankina eksekutiva moč, da ga odstavi iz urada.

Federacija kupuje članske znamke direktno iz gl. stana stranke, in jih prodaja svojim klubom po 40c. Člani pa jim morajo plačevati po 50c, kot je določeno v strankinih pravilih, sprejetih na detroitski konvenciji.

Konvencija finske federacije se bo vršila vsakega pol leta.

Konvencija je soglasno potrdila vse sklepe detroitske konvencije socialistične stranke. Izdala je proklamacijo finskemu delavstvu za pridruženje k socialistični stranki, izdala je apel, naj finski sodrugi priskočijo na pomoč stranki z gmotnimi prispevki in apel za pomoč ruskemu ljudstvu, ki trpi pomanjkanje vsled suše in blokade. Federacija je sklenila raztegniti

ti svoje delovanje tudi med ameriško delavstvo, da s svojim sodelovanjem s stranko širi socialistično misel med mase ameriškega delavstva in ga pridobiva za stranko in njeno organizirano delo.

Konvencija je sklenila, da mora federacija v bodoče posvetiti več pažnje vzgojevalnemu delu. Prejšnje čase se je gledalo, da se pridobi čim več članstva v federacijo, toda ni se skrbelo dovolj, da se ga tudi temeljito pouči o znanstvenem socializmu. Posledica je bila, da se je masa, ker ni bila dovolj poučena o družabnem razvoju, opojila vsled raznih revolucionarnih dogodkov in pričakovala, da se bo z raznimi sunki omogočilo razvoju hitrejši pot. Ker to ni šlo, se je pričelo gibanje za cepitev od stranke in ko se je doseglo to, se je pričela še cepitev v frakcije. Federacija bo tudi v bodoče agitirala z vsemi močmi za pridobivanje novih članov, toda bo tudi skrbela, da se jih vzgaja v socializmu, mesto da se jih le opaja s samimi radikalnimi govori, ki le navdušujejo, ne opravijo pa vzgojevalnega dela. Federacija bo imela stalno na potu enega predavatelja in enega govornika. Govornik bo prirejal shode, njemu pa bo sledil predavatelj, ki bo dajal vsakemu klubu serijo znanstvenih predavanj. Poleg teh bodo po možnosti tudi distrikte organizacije pošiljale govornike in predavatelje. Za financiranje te akcije je konvencija naložila vsakemu članu federacije 60c na leto izrednih prispevkov.

To je izčrpek poročila, kakor ga je izročil s. Geo. Makela, tajnik finske federacije, strankinemu tisku.

Finska federacija, ki je bila že leta najjača socialistična organizacija v Ameriki, je šla skozi ljute notranje boje, ki so trajali več let. Prejšnja leta se je v nji utrdila močna struja pristašev I. W. W., zadnje čase pa so se radikalni elementi vrgli na stran komunistov in tirali federacijo ven iz stranke. Waukeganska konvencija stare finske federacije je sklenila, da federacija odstopi od stranke, ob enem pa je tudi zaključila, da se ne pridruži komunistični stranki, ker bi s tem spravila v nevarnost premoženje klubov, če da bi bili izpostavljeni sodnijskim preganjenjem, ker pripadajo nelegalni organizaciji. Finska socialistična federacija, kolikor jo je odstopilo od stranke, pripada sedaj Ameriški delavski alianci. Članstva ima okoli tri tisoč in njeno premoženje znaša približno toliko, kolikor premoženje finske federacije, ki je ostala lojalna ameriški socialistični stranki. Slednja je ohranila postojanke po vzhodnih državah, prva pa po srednjem zapadu in po zapadnih državah.

Javno življenje finskega življa v Zedinjenih državah je koncentrirano v socialističnih organizacijah in v tem oziru prekašajo Finci vse druge narode v tej deželi. Od Fincev se lahko marsikaj nauče jugoslovanski delavci, ki vse pre malo skrbje, da koncentrirajo poleg političnega dela tudi kulturno in sportno delo pod okriljem socialističnih klubov.

Makela med drugim v svojem poročilu tudi omenja, da je radikalni val med finskim kakor med drugim delavstvom po svetu pričel pojemati in upa, da bo sedaj resnično organizatorično in kulturno delo za socializem olajšano, ne samo v Ameriki, ampak po vseh deželah.

Listu v podporo.

DETROIT, MICH. Nabrano na shodu soc. kluba št. 114, dne 18, sept. \$8.07; J. Anžiček \$2.25; John Čvetkovich 50c. Skupaj	10.32
GIRARD, KANS. Karol Vorina 25c; Frank Sum, 25c! Skupaj	50
ELY, MINN. Fred A. Vider	1.00
CLEVELAND, O. Lawrence Gorjup	3.00
IRWIN, PA. John Sprohar	2.00
N. CHICAGO, ILL. A. Lukanič	25
E. MOLINE, ILL. Justin Zaitz	20
BANNOCK, O. Andrew Černe	50
CHICAGO, ILL. Frank Zaitz	\$10.00
Skupaj	\$28.24
Prejšnji izkaz	51.40
Skupaj	\$79.64

Ruski pomožni fond J. S. Z.

Prispevki za odpomoč ruskemu delavstvu, ki je izpostavljeno lakoti in umiranju.

V. IZKAZ.

Red Lodge, Mont.: Nabrano med Jugoslavlani v Red Lodge in poslano po J. Primožiču in T. Kuchanu — \$52.00.

Girard, O.: Jugoslovanski socialistični klub št. 22 — \$15.50.

Chisholm, Minn.: Po \$1: B. Seme, J. Kump, F. Champa, J. Ule; po 50c: G. Bichanich in Mahne. — \$5.00.

Ironton, Minn.: Društ. Slovenska Hrvatska Sloga 197 SNPJ — \$25.00.

Witt, Ill.: Po \$1: R. Božičnik, J. Perme, J. Potočnik, S. Matkovich, J. Bregant; po 50c: J. Ražuč, M. Mikovec, Mary Ulčar, J. Repolusky, J. Škerbinec, M. Brisar, V. Nužgar, F. Zadel, S. Rogelj, M. Vāleušek, Birgeta Škerbinec, A. Bevc, B. Korbar, F. Sebastjan, Mary Korbar, Angela Plahuta, F. Korbar, J. Martinšič, M. Plahuta, J. Bravnezey, J. Volčanšek, po 25c: P. Kokalj, J. Kožuh, J. Hauptman, J. Korbar, J. Laurich, M. Stermetz, J. Trupy 35; L. Podbregar 20c. — \$17.55.

McIntyre, Pa.: Po \$1: K. Zgajnar, J. Waržič in F. Jakuš; po 50c: T. Blažič, F. Renko, A. Krupski, M. Černič, J. Kravcar, J. Fabjačič, F. Kovač; po 25c: J. Kraševac, L. Bonstavar, S. Krejačič, A. Brnowsky, F. Stopivšek, J. Kastelic, T. Bregar, A. Lekowsky, J. Setlak, M. Sobolavich, S. Panore, F. Russe, A. Gianpieska, J. Možina, V. Panani 20c. — \$10.20.

Girard, Kans.: B. Mezori, \$3; J. Sasto \$2; J. Cemin in J. Meserko po \$1; po 50c: R. Pevec, J. Slapšak, F. Aubel, J. Sautz, J. Morian in D. Merry po 35c; R. Morry in J. Data po 25c. — \$10.20; odbitek za poštnino 12c, skupaj poslano — \$10.08.

Mascouth, Ill.: J. Repovš 50c.

Hermine, Pa.: Društvo Prostomisleci št. 87 SNPJ \$3.44 in \$10.00. — \$23.44.

Cleveland, O.: J. Kodrich in A. Bartos po \$2; H. Hillman, W. Tordey, J. Papich in J. Somrak po \$1; F. Matralec 75c; po 50c: P. Walter, F. Kastelic, J. Koler, J. Svigelj, T. Čadež, L. Orožen; po 25c: M. Oswald, S. Kay, A. Persolja, J. Znidaršič; P. Hilaraty 30c. — \$13.05.

Nokomis, Ill.: Po \$1: J. Levstik, V. Fertuna, F. Kern, F. Boložnik, P. Obregar, M. Vidregar, V. Girar, F. Tomažič, J. Kotnik in J. Pečnik po 50c; L. G. 75c; Neimenovan 25c. — \$10.00.

Cleveland, O.: Društ. Delavec št. 51 SDPZ \$10.00; F. M. in P. Klemenčič po 50c; L. Simčič, J. Raspergar in F. Donat po 25c; J. Leban 20c; po 10c: J. Ash, J. Basel, F. Duan, L. Potočnik, T. Kennec, J. Bregar, H. K., F. Colans in L. Kulavich; J. Zaletel 40c. — \$13.25.

Smithon, Pa.: J. Okorn \$1; po 50c: F. Juvan, J. Ladoff, F. Bregar, F. Semic, M. Kolenc, F. Hribar, J. Uršič, A. Korač J. Anžur M. Salopek, J. Grlič 27c. — \$6.77.

Cleveland, O.: J. Franceskin in G. Franceskin po \$5; J. Jauch \$3; J. Bradač, J. Kodrich in F. Zihhena (Collinwood) po \$2; po \$1: F. Keršič, J. Steblaj, J. Metelko, A. Bogataj. — \$23.50.

Chicago, Ill.: Društvo Strossmayer N. H. Z. III, — \$10.00.

Youngstown, Pa.: Po sklepu seje Blev. Hrv. Doma v Pipetown iz rezervnega sklada — \$10.00.

Chisholm, Minn.: Chisholm Miners Union No. 193 — \$20.00.

Detroit, Mich.: Nabrano na shodu jugosl. socialističnega kluba št. 114 JSZ \$28; J. Kotar \$5; po \$1: V. Glad, J. Klarich, T. Petrich, V. Maiselj; po 50c: Kattie Petrich, Maru Slejšnik, A. Grimec, JBM; po 25c: M. Mantony, R. Potočnik, J. Brančič, F. Strmšek, T. Aubelj, J. Hren, J. Očepek, Mary Očepek, L. Tedorovich. — \$41.45.

Springfield, Ill.: B. Ramshak \$5; po \$1: V. Besnik, J. Usman in J. Grobelnik; po 50c: S. Lach, F. Perlo, J. Ovea, J. Bervar, V. Golob, P. Klobučar, F. Go-

lob, S. Pekol, J. Polehinar, I. Petie, J. Perko, J. Potnik; po 25c: F. Poehle, F. Krmelj, A. Kužnik, J. Bunker, J. Kulavic, J. Bencar, J. Zupančič, F. Volko, J. Nāpotnik Mary Prezelj, J. Tavčar, F. Pish, A. Brešen, Agnes Tomišek, M. Klarich, M. Darovec, L. Darovec, A. Buzzi, F. Kalan, U. Istenich 30c; Bezjak 20c. — \$20.00.

Zadnji izkaz dne 24. septembra \$1,298.36
V tem izkazu 327.29

Skupaj do 30. septembra 1921.... \$1,625.65
Tajništvo J. S. Z.

Vzdrževalni fond socialistične stranke.

Detroitška konvencija socialistične stranke je sklenila podvzeti akcijo za nabiranje prispevkov v strankin vzdrževalni fond (Sustaining Fund) do svote \$20,000. Vsled izrednih naporov, ki jih je imela stranka na sodiščih in vsled notranjih bojov so se gmotna sredstva zelo izčrpala, pa tudi dohodki so se zmanjšali vsled padca članstva.

Vsaki državi je bila določena svota, ki naj bi jo prispevala v strankin vzdrževalni fond. Nekatere so se odzvale še z večjo svoto kot jim je bila določena, nekatere pa niso bile tako aktivne in nekaj jih je, ki se še niso oglasile.

V naslednjem podajamo izkaz prispevkov v strankin vzdrževalni fond. Tu so vključeni vsi prispevki, poslani do prvega oktobra.

Prispevki v vzdrževalni fond socialistične stranke.

Država	kvota	poslano	odstotkov %
1. California	\$ 798.00	\$1,750.87	220
2. Missouri	489.00	795.85	163
3. New Hampshire	82.00	131.03	160
4. Utah	88.00	101.60	115
5. Dist. of Coumubia	92.00	100.00	109
6. Maryland	246.00	260.00	106
7. Nevada	26.00	26.00	100
8. Pennsylvania	1,916.00	1,783.28	93
9. Arizona	46.00	41.50	90
10. Iowa	408.00	316.50	77
11. Rhode Island	71.00	52.50	74
12. New York	3,213.00	1,974.00	61
13. Delaware	31.00	18.00	58
14. Massachusetts	1,215.00	708.70	58
15. Connecticut	270.00	146.90	54
16. Maine	93.00	49.00	53
17. Kansas	270.00	141.85	52
18. Wyoming	34.00	17.00	50
19. Wisconsin	1,749.00	780.00	45
20. Illinois	1,622.00	570.45	35
21. Kentucky	235.00	82.03	35
22. West Virginia	142.00	48.00	34
23. Ohio	1,169.00	354.70	30
24. Colorado	118.00	28.00	24
25. Indiana	577.00	104.15	18
26. New Jersey	739.00	123.20	17
27. Arkansas	172.00	27.00	16
28. Michigan	520.00	59.25	11
29. North Dakota	104.00	10.00	10
30. Idaho	66.00	6.00	9
31. Florida	119.00	8.00	7
32. Georgia	221.00	15.00	7
33. Oregon	130.00	9.48	7
34. Tennessee	168.00	11.00	7
35. North Carolina	171.00	10.00	6
36. Minnesota	575.00	28.30	5
37. Oklahoma	369.00	18.50	5
38. Washington	154.00	8.00	5
39. Mississippi	127.00	5.00	4
40. Texas	377.00	14.20	4
41. Louisiana	152.00	5.00	3
42. Nebraska	171.00	5.00	3

Skupaj \$20,000.00 \$10,744.84 54%

Sledeče države se še niso odzvale:

Alabama	\$172.00	South Dakota	\$ 62.00
Montana	85.00	Vermont	52.00
New Mexico	30.00	Virginia	157.00
South Carolina	107.00		

POROČILO O RAZPEČANIH ZNAMKAH J. S. Z.

V MESECU SEPTEMBRU 1921.

Država	Mesto	Redne znamke	Dualne znamke	Izjemne znamke	Prejemki	Gl. stanu Sec. stranke	Državnim in okrajnim organizacijam
Ark.:	Ft. Smith ...	25	10	—	\$ 12.05	\$ 3.50	\$ 4.32
Ill.:	Nokomis ...	16	5	—	6.55	—	—
"	Springfield ...	18	6	—	7.50	—	—
"	Farmington ...	10	2	—	3.70	—	—
"	Chicago 224 ...	7	1	—	2.45	—	—
"	E. Moline ...	17	9	10	8.25	9.10	11.37
Iowa:	Madrid ...	9	—	—	2.70	.90	1.12
Kan.:	Skidmore ...	12	—	—	3.60	—	—
"	Gross ...	2	4	—	1.95	1.80	2.20
Minn.:	Chisholm ...	10	—	—	3.00	1.00	1.25
Ohio:	Cleveland ...	40	—	—	12.00	—	—
"	Girard ...	12	—	—	3.60	5.20	6.50
Pa.:	Irwin ...	10	10	—	6.50	—	—
"	Meadowlands ...	18	—	—	5.40	—	—
"	Sygan ...	38	—	—	11.40	—	—
"	Luzerne ...	5	—	—	1.50	—	—
"	Lawrence ...	50	—	—	15.00	—	—
"	S. View ...	41	—	—	12.30	—	—
"	Herminie ...	22	8	—	9.40	—	—
"	W. Newton ...	20	3	—	7.05	—	—
"	Greensburg ...	8	—	—	2.40	—	—
"	Cuddy ...	7	—	—	2.10	—	—
"	Hostetter ...	10	—	—	3.00	—	—
"	Lloydell ...	28	—	—	8.40	—	—
"	Forest City ...	18	4	—	6.80	30.00	37.50
		453	62	10	\$158.60	\$51.50	\$64.26
					Rednih Dualnih Izjemnih		
Znamk dobljenih iz gl. urada stranke...		800	100	100			
Razpečenih v septembru.....		453	62	10			
		347	38	90			

Članov plačalo za september 557.

Tajništvo J. S. Z.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27, JSZ., se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletarijata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč." —

VAZNO ZA ROJAKE V HERMINIE.

Socialistični klub št. 69, JSZ, zboruje VSAKO TRETJO NEDELJO V MESECU ob 2 popoldne v dvorani društva Frostomisleci, št. 87, SNPJ.

Rojaki, pristopite k naši organizaciji, da s tem ojačate naše vrste.

Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega socialističnega kluba se vrše vsak drugi in četrti petek v mesecu v dvorani ILIRIJA, 310 First Ave. — Ker se na klubovih sejah obravnavajo važne stvari, je dolžnost članstva, da se udeležujete sej. Pripeljite s seboj tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji.

John Kresse, 396—4th Ave.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Prihodnja seja slov. socialističnega kluba št. 114, J. S. Z. se vrši 8. okt. (drugo soboto v mesecu), v klubovih prostorih na 1432 Ferry Ave. E. — Na dnevnem redu bo več važnih stvari, ki se morajo rešiti. Udeležite se seje polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. Organizator.

Habsburška posestva.

Neki ameriški sindikat je kupil posestva avstrijskega nadvojvoda Friderika, ki se cenijo nad štiri sto milijonov dolarjev. V zvezi z ameriškim sindikatom so tudi francoski kapitalisti. Kako je prešlo to posestvo v roke ameriškim in francoskim kapitalistom? Kako je mogel nadvojvoda Friderik prodati posestva, katera so proglasile vlade držav, ki so nastale iz bivše Avstro-Ogrske, za svojo last? Habsburžani niso imeli nad temi posestvi nikake moči. Države, ki so se pojavile iz razvalin habsburške monarhije, so ta posestva zaplenile in ga sedaj same upravljajo. Nekatera so že razdeljena med kmete. Ampak ameriški kapitalizem je iznajdljiv; in Habsburžani rabijo denar; evo prilike. Habsburški nadvojvode dobe nekaj tisočakov, morda deset tisočakov, za svoja posestva. Poleg tega ostanejo solastniki posestev v sindikatu. In sedaj pride legalno argumentiranje: Posestva so privatna last Habsburžanov, zato jih ni imela pravico zapleniti nobena vlada. Ker je torej nadvojvoda Friderik edini legalni lastnik svojih posestev, jih sme prodati komur hoče. Pa jih je prodal ameriškim kapitalistom. Ti so prodali delež še francoskim kapitalistom in sedaj prične diplomatski boj z vladami, ki smatrajo, da so Friderikova posestva in posestva drugih Habsburžanov last držav, v katerih se posestva nahajajo. Sindikat bo zahteval od prizadetih vlad lastninsko pravico; vlade se bodo branile. Tedaj bo sindikat pozval ameriško vlado, "naj brani interese ameriških državljanov". Ker ima francoska vlada v državah male antante velik vpliv, je ameriški sindikat napravil veliko potezo, ker je pridobil tudi francoski vpliv za svojo stvar. In vlade "osvojenih" držav se bodo morale najbrže udati, kajti ameriška in francoska vlada ne poznati šale, kadar se gre za varovanje interesov njenih državljanov. To je prinesla vojna igra za osvoboditev narodov in za demokracijo. Namesto Habsburžanov so dobili ameriške in francoske kapitaliste in kadar se gre za izkoriščanje in zatiranje, so oboji enaki.

Ruski vladni krogi očitajo Angliji, da kljub trgovski pogodbi, v kateri se je zavezala, da ne bo intrigirala proti Rusiji, tajno ruvari in kooperira s Francijo v njenih prizadevanjih pridobiti ruske obmejne države, in prvi vrsti Poljsko in Romunijo, za vojno proti Rusiji.

Vatikan je prostor, kjer so srednjeveške tradicije najbolj ohranjene. Ni dolgo tega, od kar je sveti oče dovolil kardinalom, da se smejo voziti tudi v avtomobilih. Preje so se morali voziti samo v kočijah.

Pred kratkim so se prvič v zgodovini Vatikana kazale kinematografske slike. Papež, ki je bil pri tem navzoč, se je zelo pohvalno izrekel o premikajočih slikah. In tako je šla zopet ena tradicija v pozabljeno. Papež in njegov Vatikan živita v preteklosti, ki je bila slavna za mater cerkev. Dvorni sijaj v papeževem Rimu je presegal sijaje vseh drugih dvorov in starih tradicij se drži papežev Rim dalj kot katerikoli drugi dvor. Zelo težko je gledati papežu in njegovim kardinalom napredek na polju iznajdb, ki tako pogubno vpliva na nauke svete katoliške cerkve. Pa se bo treba privaditi ali asimilirati cerkev novi dobi. Duhovščina izven Vatikana je v tem oziru storila že velike korake. Sedaj caplja za njo še oficijelni Vatikan.

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 28. avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Združena s Slovensko Narodno Podporno Jednoto.

CHICAGO, ILL.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

1. Pom. taj.: FRANK PAVLOČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj.: ANDREJ VIDRICH, R. F. D. 7, Box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ZELE, 5602 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, Ohio.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: IGNATZ PODVAZNIK, 5315 Butler St., Pittsburgh, Pa.

1. nadzornik: SOPHIA BIRK, 955 Addison Rd., Cleveland, Ohio.

2. nadzornik: IVAN GROŠELJ, 885 137th St., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERZAN, Box 135, West Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANČ TEROPČIČ, R. 1, Bonanza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

PROSVETA.

2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

— Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so ujudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštnih, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovljajo: Blas Novak, in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

MILWAUKEE, WIS. Opozarjam članstvo društva Bratoljub, št. 64, SDPZ, naj se polnoštevilno udeleži prihodnje redne seje, ki se vrši v nedeljo 9. oktobra v Semovi dvorani na Clinton in Washington St. — Med drugimi stvarmi bo na dnevnem redu poročilo našega delegata br. Antona Demšarja o delovanju in sklepih združevalne konvencije v Clevelandu. — *John Mohorko*, tajnik.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912.

of Proletarec, published weekly at 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill., April 1st, 1921.

State of Illinois, County of Cook, ss.

Before me, a notary public, in and for the state and county aforesaid, personally appeared Chas. Pogorelec, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the business manager of the Proletarec and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management, of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, embodied in section 443, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to-wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor and business managers are: Publisher, Jugo-Slav Workers' Publishing Company, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; editor, Frank Zalts, 2124 So. Crawford Ave.; managing editor, Frank Zalts, 2124 So. Crawford Ave.; business manager, Charles Pogorelec, 3019 So. Crawford Ave.

2. That the owners are: (give names and addresses of individual owners, or, if a corporation, give its name and the names and addresses of stockholders owning or holding 1 per cent or more of the total amount of stock.) Slovenian Section of the Yugoslav Socialist Federation.

Trustees: Frank Alesh, 2124 So. Crawford Ave.; Frank Udorich, 1844 So. Racine ave.; Phillip Godina, 3211 So. Crawford Ave.; F. S. Tauchar, 2827 So. Ridgeway Ave.; Frank Gottlicher, 2657 So. Lawndale Ave.; all in Chicago, Ill.

3. That the known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are:

(state.) None.

4. That the two paragraphs next above, giving the names of the owners, stockholders, and security holders, if any, contain not only the list of stockholders and security holders as they appear upon the books of the company but also, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, is given; also that the said two paragraphs contain statements embracing affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner; and this affiant has a reason to believe that any other person, association, or corporation has any interest, direct or indirect, in the said stock, bonds, or other securities than as so stated by him.

CHARLES POGORELEC, Business Manager.

Sworn to and subscribed before me this 1st day of October, 1921.

ANTON O. LANDES, Notary Public.

(My commission expires April 26th, 1922.)

EDINI HRVATSKO-SLOVENSKI
FOTOGRAF V CHICAGI, ILL.

Včelik

UMETNIŠKI FOTOGRAF.

Izdeluje raznovrstne slike, prve vrste delo. Ako vas doslej še noben slikar ni zadovoljil s svojim delom, pridite k meni in spoznali boste, kaj je slikarska umetnost.

Ženitvene in društvene slike so naša specialiteta. Vsako delo tje garantirano.

IVAN VČELIK,

1147 W. 18th Street (Corner May St.)

The Independent Medical Association, ki je imela koncem septembra konvencijo v St. Louisu, je sprejela resolucijo, s katero obsoja 18. dodatek k ustavi, kateremu se imamo zahvaliti za prohibicijo. Konvencija se je izrekla za 2.75 odstotno pivo, z motivacijo, da je pivo velike zdravilne vrednosti.

Imamo pa še razne druge zveze zdravnikov, ki se na vso moč navdušujejo za prohibicijo. Po njihovem mnenju je bila pijača vzrok vsega gorja na zemlji. Obľubovali so, da bodo zločinstva prenehala, da bodo postali ljudje boljši delavci in da se bodo množili prihranki kar čez noč. Zločini niso, izginili, prohibicije, razun na papirju, ni, ljudje pijejo alkoholne strupe, pridni reformatorji pa pridigajo naprej in propagirajo za sušo po vsem svetu.

Prohibicija je farsa. Pomogla je tisočerim ljudem do bogastva. Korupcija v zvezinih, državnih in mestnih uradih se je postavila še bolj v sedlo. Ljudje potrošijo za pijačo več kot poprej, toda pijejo slabše pi-

jače. Take posledice je rodila politika hipokritičnih reformatorjev. In sedaj zahtevajo še "plave" zakone. Vse bo prepovedano. Čudni in bedasti so ti reformatorji. Prepovedi! In ker prepovedujejo, postaja sad slajši, ker je prepovedan. Iz odprtih prostorov gre do ljudje v skrite beznice in za zaklenjena vrata. In ker so bolj skriti, postajajo orgije hujše in če bi bili duhovniki, bi rekli, grešnejše. Bojte se moralističnih reformatorjev, toda pozdravite učitelje, ki ne prepovedujejo, ampak uče.

Tretja Internacionala je izdala na evropsko delavstvo apel, da naj ne vrši nobenega dela, ki je v zvezi z municijskimi pošiljatkami Poljski. V apelu navede, da se imperialistična Poljska pripravlja na novo vojno proti Rusiji po nalogu pariških bankirjev. Raditega naj evropsko delavstvo prepreči izdelovanje in dovoz municije poljski vladi.

O ljudeh, starejših nego sto let.
Francoski zdravnik dr. Mareel Labbe je pred kratkim objavil v listu "Minerva" spomine na razne stoletne ljudi. Tako n. pr. pripoveduje Mentzellius zgodovino nekega 120 let starega moža, ki je imel še vse zobe in nenavadno goste lase. Neki 109-letni Madžar je šel 48 kilometrov daleč peš, da se je dal preiskati v biharski bolnišnici. Angleški akrobat Henry Johnson je šele v starosti 98 let opustil svoje artistično delovanje. Američan Raglon, ki je umrl v starosti 114 let, je bil srečen mož tridesetletne žene. Francoz Franc Noaille, ki je dosegel 119 let, je dobil sina, ko je slavil stoletnico svoje starosti. Lotrinški kirurg Politiman se je redno vsak večer napil in je umrl, star 115 let. Anglež Brown, ki je umrl v starosti 120 let, si je izbral sledeči nagrobni napis: "Bil je vedno pijan, tako da se ga je celo smrt bala. Šele ko je imel nekega dne "mačka" je imela toliko poguma, da je prišla k njemu in ga ni več zapustila."

Ako hočete vašim sorodnikom v Jugoslaviji ali Julijski Benečiji o-skrbeti dober list, jim naročite Proletarca.

Sodrug, vzemi si za nalogo pridobiti Proletarcu vsaj enega novega naročnika. Razširimo list, ki je edino glasilo slovenskega socialističnega delavstva, organizirane-ga v J. S. Z.

VABILO NA 7. PLESNO VESELICO

katero priredi

Društvo Slovenska Postaja št. 16211 Modern Woodmen of America, Chicago, Ill.

V NEDELJO DNE 9. OKTOBRA 1921

v Pulaski dvorani na 1711-13-15 So. Ashland Ave.

Začetek točno ob 2. popoldne. Uljudno vabimo cenjeno občinstvo iz Chicage in okolice, da se mnogoštevilno udeleže te naše zabave. Vstopnina v predprodaji 35c, pri vratih 50c. Igral bode Peter Ahačičev orkester. Za vsestransko dobro postrežbo in dovolj zabave bo skrbel

VESELIČNI ODBOR.

Trgovina z mešanim blagom

Zaloga vsakovrstnega blaga, spodnje obleke, čevljev, klobukov in lepoticja za ženske, raznovrstnih ur itd.

Pridite in se prepričajte.

Kdor izreže ta kupon in ga zaena s tem oglasom prinese seboj, mu damo pri vsakem nakupu 5% popusta.
NE PREZRITE TEGA!

CENIK KNJIG

ki jih ima v zalogi Proletarec:

Leposlovne knjige, romani, povesti in črtice.	
Naša leta. (Milan Pugač)	1.00
Erpanova kobila. (Jos. C. Oblak)65
Šadje gnezdo. (Vladimir Levstik) vezana v platno ..	1.00
Kmečke povesti. (Florijan Gelar)75
Sajdalci. (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno ..	1.75
Antisa. (Leonid Andrejev), drama v štirih dejanjih ..	.60
Žurka Agićeva. (Ka. Šandor-Gjalaki), povest, 360 strani, brokirana 90c, vezana v platno	1.30
Ag. (P. Chocholoušek), zgodovinski roman, 616 strani, broširana \$1.10, vezana v platno	1.60
Vitez iz Edoče hiše. (Aleksander Dumas star.), zgodovinski roman, 504 strani, broširana \$1.00, vezana v platno ..	1.50
Udovica. (I. E. Tomić), povest, 330 strani, broširana 90c, vezana v platno	1.30
Don Correa. (G. Keller), roman30
Znanstvene razprave, politični in gospodarsko socialni spisi, učne in druge knjige in brošure.	
Na staro pravdo. (Fran Erjavec)60
Naš jezik. (Dr. Joža Glonar), znanstvena razprava o slovenskem jeziku50
Evrenski pravopis. (Dr. A. Breznik)50
Zakon biogenetike. (J. Howard Moore, prevel I. M.) ..	1.50
Štetovna vojna in odgovornost socializma. (Etbina Kristan) ..	.30
V novo deželo. (Etbina Kristan)30
V dobi klerikalizma. (Liberatus)30
Estolška cerkev in socializem30
Kdo uničuje protizvajanje v malem30
Šečjal. knjižnica. (Dva snopiča) in "Naša bogastva" ..	.10
Združna prodajalna ali konsum10
O konsumnih društvih15
Razno.	
Najnovejše informacije o dobavi državljanstva Zednjem državam40
Spoved papeža Aleksandra VI.20
Ameriški družinski koledar, vezan v platno, letnik 1919, 50c; letnik 1920, 65c; letnik 1921 mehko vezan 75c; vezan v platno	1.00

"Proletarec", vezan, letnik 1919, \$6.00; vezan, letnik 1920	7.00
Angleške knjige.	
100%. (Upton Sinclair). Póvest patrijota	1.20
The Brass Check. (Upton Sinclair). Študija ameriškega žurnalizma, broširana 60c; vezana v platno	1.20
The Profits of Religion. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese ..	1.20
"Debs, His Authorized Life and Letters". (David Karsner), vezano v platno	1.20
King Coal. (Upton Sinclair). Povest iz zadnjega štrajka coloradskih premogarjev, vezana v platno	1.20

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštno znamke.

PROLETAREC,

3639 W. 26th St.

Chicago, Ill.

Občutljivost žensk.

Želodec mnogih žen je tako občutljiv, da je kemiku večkrat zelo težavno prirediti taka zdravila, ki bi bila sprejemljiva za vsako žensko. Vendar ako se mu posreči kaj takega, je gotovo, da mu vsakdo prizna za sluge, katerih je deležen. Trinerjevo grenko vino je zdravilo te vrste. Deluje sigurno, čisti želodec in odvaja vse strupene snovi iz črev, vendar kljub temu ne dela nikakih težav najobčutljivejšemu želodcu. To je vzrok, da je Trinerjevo grenko vino vedno priljubljeno pri ženskah.

Mrs Louise Goratowska nam na primer piše dne 7. avg. 1921, sledeče: "Pawtucket, R. I.: Trinerjevo grenko vino mi čudovito pomaga in nobeno drugo zdravilo mi ni tako olajšalo bolezní, za kar vam izrekam mojo najsrčnejšo zahvalo." Poskusite tudi Trinerjev Liniment, kateri je v teh jesenskih dnevih zelo priporočljivo zdravilo proti napadu v križu. Vaš lekarnar ali trgovec z zdravili, vas postreže z Trinerjevimi zdravili.

MARQUETTE LIFE INSURANCE CO.

JE

Zavarovalna družba za življenje

ONA varuje Vaš dom in družino v slučaju smrti. Je hranilna banka v času nesreče in potrebe. Izdaja samo državno registrirane police (oporoke), in je raditega garancija zavarovancem.

NOBENA VARNEJŠA---NOBENA BOLJŠA!

Možje in žene, tukaj je prilika za vas, da se zavarujete proti revščini in miloščini.

WM. RAUEN, Nadzornik za državo Illinois. 245 W. North Ave., Chicago, Ill., Tel. Lincoln 5140

ZA NADALJNA POJASNILA PIŠITE ALI PA POKLIČITE:

LOUIS KOVIE, generalni zastopnik, 1137 West 18th Street, Chicago, Ill., Telephone Yards 5101 ali Canal 4116.
JOHN A. LAJEVICH, zastopnik, 1137 West 18th Street, Chicago Ill., Tel. Canal 4116.

Služba za dobre in vestne zastopnike za države Illinois, Indiana in Missouri z dobro plačo odprta.

Severova zdravila vzdržujejo
zdravje v družinah.

**Nervozne,
oslabele
žene,**

ki trpe na bolečinah v križu, v bokih ali na straneh, na senzaciji, ki tlačijo človeka k tlom in dela v spodnjem telesu težo, na glavobolu in neredu pri naravnih funkcijah, dobe od pomoč, ko vzamejo

Severa's Regulator

(Severjev Regulator). Priporočen je za zdravljenje tistih posebnih lastnosti neredov in hiranja, ki so jim podvržene ženske. Dobite ga pri svojem lekarju še danes.
Cena \$1.25.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Živ bi bil človek tudi brez mila in krtače; ampak podoben bi bil vendar bolj svinji kakor človeku.

ZAKAJ TRPEDI?

Revmatične, nevralgične in bolečine v mišicah so hitro odpravljene s primerno uporabo

ANCHOR PAIN-EXPELLERJA ANCHOR

Tvorniška znamka reg. v pat. ur. Zdr. drž.

Glejte, da dobite pristnega—slavnega že več kot 50 let.

Zahtevajte SIDRO tvorniško znamko.

Oglašajte priredbe vaših klubov in društev tudi v Proletarcu. Ako jih oglašate v drugih listih, zakaj jih ne bi tudi v Proletarcu, ki je glasilo in last slovenskega delavstva, organiziranega v J. S. Z.?

Izšla je nova knjižica NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV. Vsakdo, ki želi postati ameriški državljan, bo dobil v tej knjižici vse potrebne informacije. Poleg slovenskega ima ta knjižica tudi angleško besedilo. Naročila pošljite Proletarcu.

"THE MILWAUKEE LEADER"

Največji Ameriški socialistični dnevnik.

Naročnina: \$6.00 za celo leto, \$3.00 za pol leta in \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 532 Chestnut Street, MILWAUKEE, WIS.

*Slovincem priporočamo
v posečanje*

KAVARNO MERKUR

3551 W. — 26th St.

(v bližini urada SNPJ., S. R. Z. in Proletarca.)

Dobra kuhinja :: :: :: :: ::

:: :: :: :: :: Dobra postrežba.

KARL GLASER, imetelj.

John Plhak & Co.

1151-1153 W. 18th Street

Chicago,
Illinois.

Modna trgovina. Velika zaloga moških, ženskih oblek, izdelanih po najmodernejšem kroju. Cene nizke.

CARL STROVER LAWYER and COUNSELLOR

133 W. Washington Street.
CHICAGO, ILLINOIS.

Telefon: Main 3989.

Naročajte najboljši in najbolj razširjen socialistični dnevnik v Ameriki
"THE NEW YORK CALL"

112 Fourth Avenue,
NEW YORK, N. Y.

Naročnino za dnevne in nedeljske izdaje \$12 za celo leto; \$7 za pol leta; \$4 za tri mesece; \$1.50 za en mesec; samo nedeljske izdaje \$3 na leto. Samo dnevne izdaje \$9 na leto; pol leta \$5; en mesec \$1.25.

Kadar...

Kadar mislite na potovanje v stari kraj;

kadar želite poslati svojim stari rokrajskim sorodnikom, prijateljem ali znancem denar,

ali kadar imate kak drug posel v starim krajem.

obrnite se na trdiko

ZAKRAJSEK & CESAREK

70-9th AVE.

NEW YORK, N. Y.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET

Tel. 1475

JOHNSTOWN, PA.

FARME

V PINETOWN, NORTH CAROLINA

ZA POJASNILA PIŠITE:

A. H. SKUBIC & CO., PINETOWN, N. Carolin.